

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**BENLİK KURGUSU VE DİNDARLIK
ÖZELLİKLERİ İLE ÇOCUK İSTİSMARI VE
İHMALİ TANILANMASI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

OLCAY GEÇGEL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

LEFKOŞA
2019

**BENLİK KURGUSU VE DİNDARLIK
ÖZELLİKLERİ İLE ÇOCUK İSTİSMARI VE
İHMALİ TANILANMASI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

OLCAY GEÇGEL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Fatma Gül CİRHİNLİOĞLU

LEFKOŞA
2019

KABUL VE ONAY

Olca GEÇGEL tarafından hazırlanan “Benlik Kurgusu ve Dindarlık Özellikleri ile Çocuk İstismarı ve İhmali Tanılanması Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 10/06/..... tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik Tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

.....

.....

.....

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin, tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim. Tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

- ☐ Tezimin tamamı heryerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Yakın Doğu Üniversitesinde erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin iki (2) yıl süre ile erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde tezimin tamamı erişime açılabilir.

10/06/2019

İmza

.....

OLCAY GEÇGEL

TEŞEKKÜR

Eğitim hayatımın büyük ve zor bir parçası olan yüksek lisans dönemimde tez aşamasında danışmanlığımı yapan ayrıca lisans ve yüksek lisans boyunca tecrübelerini, birikimlerini tüm samimiyetiyle paylaşan Prof. Dr. Fatma Gül Cirhinlioğlu' na teşekkür ederim. Psikoloji Bölüm Başkanları sayın Prof. Dr. Ebru Çakıcı ve Prof. Dr. Mehmet Çakıcı'ya bu programın açılmasındaki emeklerinin yanı sıra süreci tamamlamama olanak sağladıkları için teşekkür ederim. Varlığı ile kaygılarımdan arındığım manevi güç kaynağım olan ve her türlü desteğiyle güvenini benden esirgemeyen başta Annem, Babam ve Kardeşime inançları için teşekkür ederim. Literatür taramamı tamamlarken görüşleri ile destek olan öneri ve sevgisine her zaman ihtiyaç duyduğum çok değerli iletişim uzmanı Gözde Atlamaz'a, imkanları doğrultusunda tecrübelerini ve bilgisini paylaşan yoğunluğu olduğu halde ilgisini azaltmayan sevgili arkadaşım Dr. Hasan Rüstemoğlu'na ve lisans/yüksek lisans eğitimimde yanımda olup tüm sıkıntı yaşadığım anların şahidi, emeğine hayatımın her zamanında saygı ve ihtiyaç duyacağım Oğuzcan Demir'e destekleri ve sevgileri için teşekkür ederim.

ÖZ

BENLİK KURGUSU VE DINDARLIK ÖZELLİKLERİ İLE ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİ TANILANMASI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Bu çalışmanın amacı benlik kurgusu, dindarlık ve çocuk istismarı ve ihmali farkındalığı arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Araştırma KKTC’de yaşayan 18-65 yaş arasında gönüllü 175 katılımcı ile yapılmıştır. Katılımcıların %49,71’i erkek, %50,29’u kadın, %74,86’sı TC uyruklu, %25,14’ü KKTC uyruklu, %17,14’ü evli, %79,43’ü bekârdır. Araştırmada veri toplamak için kişisel bilgi formu, Benlik Kurgusu Ölçeği, Geleneksel Dindarlık Ölçeği ve Çocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti ve Risklerini Tanılama Ölçeği (ÇİİBRT) kullanılmıştır. Katılımcıların benlik kurgusu ölçeğinde yer alan bağımsız benlik kurgusu alt boyutu puanları ile ÇİİBRT ölçeği genelinden ve istismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri, İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı korelasyon saptanmıştır. Bağımsız benlik kurgusu puanları arttıkça, ÇİİBRT ölçeği genelinden ve istismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri, İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri alt boyutlarından aldıkları puanlar azalmaktadır. Katılımcıların bağlaşıp benlik kurgusundan aldıkları puanlar ile geleneksel dindarlık ölçeğinden ve ÇİİBRT ölçeğinde bulunan ihmalin çocuk üzerindeki belirtileri alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif korelasyon saptanmıştır. Bağlaşıp benlik kurgusundan alınan puanlar arttıkça, geleneksel dindarlık ölçeğinden ve ihmalin çocuk üzerindeki belirtileri alt boyutundan aldıkları puanlar artmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Dindarlık, Benlik Kurgusu, Çocuk İstismarı, Çocuk İhmali

ABSTRACT

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN SELF-FICTION AND RELIGIOSITY AND THE DIAGNOSIS OF CHILD ABUSE AND NEGLECT

The aim of this study is to investigate the relationship between self construal, religiousness and awareness of child abuse and neglect. The study was conducted with 175 volunteers aged 18-65 living in the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC). 49.71% of the participants were male, 50.29% were female, 74.86% were Turkish nationals, 25.14% were TRNC citizens, 17.14% were married, 79.43% were single. In order to collect data, personal information form, Self Construal Scale, Religiousness Scale and The Diagnosis Scale of The Risks and Symptoms of Child Abuse and Neglect (DRSCAN) were used. Independent self-construct sub-scale scores on the self construal scale of the participants showed a negative and statistically significant correlation between the scores of the DRSCAN scale and the physical symptoms of the child and the scores on sub-dimensions of abuse and neglect. As independent self construal scores increase, the scores of the DRSCAN scale and the physical symptoms of the child on the child and the scores of sub-dimensions of abuse and neglect-prone parental characteristics decrease. A statistically significant and positive correlation was found between the scores of the participants' self construal and the scores obtained from the Religiousness Scale and on the scale of symptoms of child neglect on the DRSCAN scale. As the scores of the participants' self construal increase, the scores on the Religiousness scale and the symptoms of neglect on the child sub-dimension increase.

KeyWords: Religiousness, Self Construal, Child Abuse, Child Neglect

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	6
TABLO DİZİNİ	ix
KISALTMALAR	x

1. BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problemi	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.2.1. Araştırmanın Alt Amaçları	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Sınırlılıklar	4

2. BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. Tanımlar	5
2.2 Çocuk İstismarının Tarihi Süreci	5
2.3. Çocuklarda İhmal Ve İstismarın Çeşitleri	7
2.3.1. Fiziksel İstismar	7

2.3.2.Cinsel İstismar	8
2.3.3.Duygusal İstismar	8
2.3.4.Ekonomik İstismar	8
2.3.5. Fiziksel İhmal.....	8
2.3.6.Duygusal İhmal	8
2.3.7.Eğitim İhmalı	9
2.3.8.Tıbbi İhmal	9
2.3.9.Sosyal İhmal	9
2.4. Çocuklarda Cinsel İstismar Yaygınlığı	9
2.4.1 Çocuk İstismarının Dünyadaki Yaygınlığı	11
2.5.Türkiye'de Çocuk İstismarı	12
2.6.2.Okulda Çocuk İstismarı Önleme Programları	14
2.7.Çocuk İstismarında Tedavi	15
2.8.Benlik Kurgusu	16
2.9.Dindarlık	19
2.10.Değişkenler Arası İlişkiler	21

3. YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Modeli	23
3.2.Evren ve Örneklem	23
3.3.Veritoplama Araçları	23
3.3.1.Kişisel Bilgi Formu	23
3.3.2.Benlik Kurgusu Ölçeği	23
3.3.3.Geleneksel Dindarlık Ölçeği	24
3.3.4.Çocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti ve Risklerini Tanılama Ölçeği (ÇİİBRT)	24

3.4. Verilerin İstatistiksel Analizi	24
 4.BÖLÜM	
BULGULAR.....	26
 5.BÖLÜM	
TARTIŞMA	47
 6.BÖLÜM	
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	52
6.1.Sonuç	52
6.2.Öneriler	55
KAYNAKÇA	56
EKLER.....	63
Ek 1. Kişisel Bilgi Formu KİŞİSEL BİLGİ FORMU	63
Ek 2. Benlik Kurgusu Ölçeği	64
Ek 3. Geleneksel Dindarlık Ölçeği	65
Ek 4. Çocuk İstismarı Veihmalinin Belirti Ve Risklerinin Tanılama Ölçeği...	66
ÖZGEÇMİŞ.....	67
İNTİHAL RAPORU	68
BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU	69

TABLO DİZİNİ

Tablo 1. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri	26
Tablo 2. Katılımcıların Çİİ konusunda bilgi sahibi olma durumları.....	27
Tablo 3. Katılımcıların benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanları.....	28
Tablo 4. Katılımcıların yaş gruplarına göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması.....	29
Tablo 5. Katılımcıların cinsiyetlerine göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması.....	31
Tablo 6. Katılımcıların uyruklarına göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması.....	33
Tablo 7. Katılımcıların medeni durumlarına göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması.....	35
Tablo 8. Katılımcıların ekonomik düzeylerine göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması.....	37
Tablo 9. Katılımcıların Çİİ konusunda bilgi sahibi olma durumlarına göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması	39
Tablo 10. Katılımcıların Çİİ konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünme durumlarına göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması.....	41
Tablo 11. Katılımcıların Çocuk istismarı çeşitleri hakkında bilgi sahibi olma durumlarına göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması ...	43
Tablo 12. Katılımcıların benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması.....	45
Tablo 13. Katılımcıların benlik kurgusu ölçeğinde bulunan bağımsız ve bağımlı benlik kurgusu puanlarının karşılaştırılması.....	46

KISALTMALAR

Çİİ : Çocuk İstismarı ve İhmali

KKTC : Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

SHÇEK: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

TC : Türkiye Cumhuriyeti

ÇİİBRT : Çocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti ve Risklerini Tanılama

SPSS : Statistical Package for Social Science

1. BÖLÜM

GİRİŞ

İstismar, genel anlamı ile belirli bir toplum içinde yaşanan toplum için onaylanmayan davranışların çocuğa uygulanmasıdır. (Polat, 2007). Çocuk istismarı neden sonuç itibari ile bilinmeyen ve karmaşık bir süreç içinde hukuk ve tıbbi da içeren geniş sorunları oluşturur. (Kara, Biçer ve Gökalp, 2010). Temel yaşamsal özellikler olarak barınmadan eğitime olan tüm ihtiyaçlarda eşit olamayan mağdur olabilecek kişiler çocuklardır. Yaşanılan toplumun büyük bir bölümünü çocuklar oluşturur, çocukların gelişimlerinin sağlıklı olması gelecek toplumlarında sağlıklı olabilmesine imkan sağlar. Bu yüzden sağlıksızlığa sebep olan istismarın önlenmesinin yanı sıra uygun müdahaleler yapılması gerekmektedir. (Güner, Güner ve Şahan, 2010). Şimdilerde toplum istismarın, çocuk istismarı çeşitlerinde içinde olduğu karmaşık ve tehlikeli bir süreç olduğunun farkında değildir. Çocuk istismarı olgusu diğer manevi koşullara bağlı olmayabilirken, kültürel değerler ve inançlardan etkilenebilmektedir. Bu sebeple, genel olarak, istismara neden olabilecek davranışlar ya da tutumların hangileri olduğu net şekilde değerlendirilememektedir. Örneğin; İskandinav ülkelerinin bazıları, çocukların herhangi bir sebeple, amaçları ne olursa olsun kişiler tarafından şiddete uğramalarını istismar olarak kabul edip yasaklayıp kendi yasalarında yer verirken; başka kültürlerde de, şiddetin belli bir kısmını dayak olarak kabul edip eğitim amacıyla kullandıkları için güzel bir bakış açısıyla karşılayabilmektedirler. (Ahioğlu, 2004). Ek olarak; Çocuk Hakları Sözleşmesi evrensel olan ve çocukların yararını gözetten uluslar arası en büyük belgedir. Bu belge de her geçen gün çocukların daha çok öneme sahip olduğunu gösteren en önemli örnektir. Çocuğun yararının gözetilmesiyle beraber

çocuğa yönelik şiddette her geçen gün artan bir olgudur. Bu iki zıt kavram birlikte yaşanmaktadır (Polat, 2007).

İstismarda çocuğa yönelik üç ayrı düzey bulunur. Bunlar;

- Kültürlere göre değişiklik gösteren çocuk bakımı,
- Kişilerin kendi kültürlerine göre devamlılık gösterdiği davranışlar,
- Toplumsal zarar (çocuk açısından)

Çocuk istismarını ilkekez ortaya atan 1962’de Henry Kempe olmuştur. (Polat, 2007).

1.1. Araştırmanın Problemi

Çocuk istismarı ve ihmali konusunda Türkiye içinde ki çalışmalara daha sık rastlanıyorken sayı olarakta Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde bu konuda yapılmış çalışmalar daha sınırlıdır. Bu konuda makalelere, uluslararası dergi ve gazetelerde yayımlanmış çalışmalara kısaca akademik anlamdaki çocuk istismarı konusunda çalışmalara ulaşım sınırlıdır. Aynı sınırlılık çerçevesini benlik kurgusu ile toplumların sorgulamakta zorlandığı dindarlık seviyeleri konusunda da korumaktadır. Böylece Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yetersiz olarak sayılabilecek konularda çalışmalara ulaşmak oldukça güç ve toplum içerisinde merak uyandıracak netleşmemiş bir takım eksiklikleri meydana getirmiştir. Bu nedenle bu araştırma, kişilerdeki benlik kurgularının ve dindarlık seviyelerinin hangi boyutta olduğunu belirlemek ve bunun yanısıra benlik kurgusu ve dindarlık ile çocuk istismarı ihmali konusunda herhangi bir ilişkinin sorgulanmasını, toplumun büyük ölçüde etkilendiği istismar ve ihmal probleminin oluşumunda hangi faktörlerin rol oynadığının yanıtlarını verebilmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada cevap aranan sorular:

Yaş, cinsiyet, uyruk, medeni durum, ekonomik düzey ve Cİİ konusunda bilgi sahibi olma, yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünme ve çocuk istismarı çeşitleri hakkında bilgi sahibi olma durumlarına göre benlik kurgusu, dindarlık ve çocuk istismarı ve ihmali farkındalığı farklılaşmakta mıdır?

Benlik kurgusu, dindarlık ve çocuk istismarı ve ihmali farkındalığı arasında anlamlı ilişki var mıdır?

1.2.Araştırmanın Amacı

Ülkemizde ciddi şekilde görülen çocuk istismarı ile çocuklarda bu istismarın türleri, sebepleri, yaygınlığı ve nasıl sonuçlar doğurabileceğini, istismarın çocukların ileriki yaşantılarında oluşturabileceği psikopatolojiler konusunda benlik kurgusu ve dindarlık düzeyleri ile bu bireylerin bilgi ve farkındalık düzeylerini belirlemek. Benlik kurgusu ve dindarlık seviyelerinin farkındalığa etkisini benlik kurgusu, dindarlık ve Çocuk istismarı ve ihmalinin tanılanmasına yönelik ölçekler uygulanarak demografik değişkenlerine göre ilişkilerini incelenmesi hedeflenmiştir.

1.2.1.Araştırmanın Alt Amaçları

- Katılımcıların Çİİ konusunda bilgi sahibi olma oranı nedir?
- Katılımcılar Çİİ konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünmekte midir?
- Katılımcıların çocuk istismarı çeşitleri konusunda ne kadar bilgi düzeyi vardır ?
- Katılımcıların benlik kurgusu ve dindarlık seviyeleri ile çocuk istismarı ve ihmali konusunda sosyodemografik özelliklere göre anlamlı bir fark var mıdır?

1.3.Araştırmanın Önemi

Çİİ genel olarak çok hassas bir konu olarak değerlendirildiği için bu konuda veri toplamak ve çalışmalar yapmak bir hayli zor ve zaman alan bir süreçtir. Bu nedenle, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde konuyla alakalı az kaynak olması ve bu konuda yapılan çalışmalara bir yenisinin daha eklenmesi akademik çalışmalar açısından önem taşımaktadır. Çocuk istismarının yanı sıra bu hassas konunun dindarlık ve benlik kurguları ile ilişkilendirilmesi konuyu toplum açısından daha hassas bir noktaya getirmektedir. Ayrıca bu çalışma toplumun yetersiz hissettiği noktalarda bir kaynak olarak, günlük hayatımızda karşılaşılan sorunlar için verimli olmasını sağlayacaktır. Çalışma ile beraber bilgi ve farkındalık seviyelerinin durumunu istatistiksel verilere dayandırılarak görmek, yetersiz ve farkındalığın az

olduğu noktalarda destek alınmasına, çocuk istismarı ve ihmali konusunda önlemlerin arttırılmasına dindarlığın ve kişilerin sahip oldukları benlik kurgularının istismar ve ihmale olan etkisinin öğrenildiğinde bu konuya ilişkin eksik yönlerin kapatılarak daha sağlıklı bir toplum yapısı oluşması açısından büyük öneme sahiptir.

1.4.Sınırlılıklar

Bu araştırma için yapılan genellemelerle ilgili açıklamak gerekirse;

- Araştırma, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları içinde yapılmış ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde ikamet eden bireyler ile sınırlıdır.
- Araştırma, ÇİİBRT ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği, benlik kurgusu ölçeği ile çalışmayı yapan kişi tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ile sınırlıdır.
- Araştırma, 18-60 yaş arası bireylerin katılımları ile sınırlıdır.
- Araştırma, dağıtılan anket formlarını sağlıklı ve problemsiz şekilde geri veren bireylerin yanıtlarının oluşturduğu verilerle sınırlıdır.

2.BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1.Tanımlar

Çocuk istismarı birçok şekilde tanımlanmıştır

Çocuk istismarı ve ihmalini genel olarak tanımlayanlardan Hellnes, 1970 de çocukla çocuğa bakan kişi arasında çocuğun gelişimine ve ya fiziksel görünümüne yansıyan istemsiz olarak yapılan bir davranış sonucunda istismarın oluştuğunu belirtmiştir (Polat, 2007) .

Konu ile ilgilenen uluslararası bir derneğin tanımına göre ise, çocukların sağlığını fiziksel olarak ve psikolojik olarak etkileyen, sosyal gelişimini negatif olarak etkileyen kişi ya da toplum tarafından bilinçli olarak ve ya bilmeden yapılan tüm eylemler Çİİ olarak tanımlanır (Güner, Güner ve Şahan, 2010).

1989 yılında Avery'nin yaptığı tanıma göre, çocuklara yönelik gerçekleştirilen iyi niyetli yapılmayan bütün yaklaşımlardır.

Söylenenlerden de anlaşılacağı üzere çocuklara yapılan eylemin sebepleri ve açıklaması ya da kimler tarafından ne niyetle yapıldığı değil, o eylemin çocuklar üzerinde nasıl bir etki yarattığı önemlidir (Yalçın, 2011).

2.2 Çocuk İstismarının Tarihi Süreci

Çocuk istismarına, yazılı kaynaklara geçildikten sonra çeşitli kaynaklarda sık sık rastlanmasına ve insanlığın geçmişinden bu zamana kadar olan her kültürde bulunmasına rağmen, dikkat çekmeyi ancak günümüzde başarabilmiştir. Freud'un zamanında kendi hastaları içerisinde özellikle kadınların geçmişlerinde istismar mağduru olduğunu ortaya çıkarttığı

bilinmektedir. Freud ortaya koyduğu bu durumdan sonra aldığı tepkilerle geri adım atarak böyle düşünmediğini söylemiş, kendisine başvuran kadınların geçmiş dönemlerinde ürettikleri bir fantezi olduğunu savunmuştur (Zara, 2004).

Tıp alanında ilk kez yapılan tanımlamayı 1860 yılında Tardieu yapmıştır. Tardieu, 1860 senesinde çocukların fiziksel ve cinsel istismarını Paris Tıp Akademisinde tanımlamıştır. Aynı zamanda Kempe 1961 yılında “Hırpalanmış Çocuk Sendromu” tanımını yapmıştır. Aynı süreçte tüm gelişmeler ile beraber “Child Abuse” teriminin de kullanılıyor olduğu görülmektedir. Garbarino ile Gilliam 1980 senesinde çocuklara yapılan bu uygun olmayan ve zarar veren eylemlerin hangileri olduğunu konunun uzmanları tarafından belirlenmesinin gereklilik olduğunu söylemişlerdir. Yine ensest konusunda aynı şekilde uzun yıllardır bilinip tarihi kitaplarda yer verilerek konu üzerine insanların dikkatini çekmekte ve ensest ilişki yaşayan insanlar lanetlenmektedir (Yalçın, 2011).

Tarihsel dönem içerisinde Japonya, Peru ve Mısırdaki kraliyet aileleri bulunmaktaydı bu kraliyet ailelerini masumlaştırmak ve saf durumunu korumak için bu yolun meşrulaştırıldığı gözlemlenmektedir. Sofoklese ait olan kral Oidipus Tragedyasında Oidipusun bu konuda yaşadığı konu belirtilmektedir. İlk kez çocuk istismarı olgusu 1874 yılında Amerika Birleşik Devletleri’nde gerçekleşmiştir. Bu olgu fiziksel istismarın da ilk örneğidir. İstismarı gerçekleştirenin üvey annesi olduğu ortaya çıkmıştır. Olayın ardından mahkemeye sevk edilmiştir, konu sonucunda üvey annenin 1 yıl hapis cezası almasından sonra konu ile ilgilenen avukat E.Gerry tarafından ilk kez çocuk koruma derneği kurulmuştur. (Yalçın, 2011).

Şimdiki zamanlarda kullanılan ve o yıllardan günümüze uzanan en göz önündeki gelişme ise 1989 yılında Birleşmiş Milletlerin de kabul ettiği Çocuk Hakları Sözleşmesidir. (OLĞAR, 2011). Türkiye içerisinde çocukları korumak ve yetiştirmek amaçlı kurulan ilk kurum Himaye-i Etfal Cemiyeti ismini almıştır. Bu kurum 1921’de kurtuluş savaşı esnasında anne ve babasını kaybeden çocukların korunması ve yetiştirilmesini amaçlamıştır. Şimdi aynı hizmeti Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) vermektedir.

Uzun bir süre hizmete devam ettikten sonra 5 Mayıs 1981’de alınan kararlarla feshedilmiştir. Hukuksal bir bağlayıcılığı yoktur fakat 1924’de Atatürk “Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi” adıyla bir bildirge imzalamış ve bu bildirgeyi toplamda beş madde oluşturup, 4. maddesinde “Çocuğun bütün istismarlara karşı korunması” konusunun yer aldığı uluslararası ilk bildirge olarak kabul edilir. BM genel kurulda 1948 yılında onayladığı sözleşmenin bazı konularda özellikle hak ve özgürlükler ile ilgili bir takım eksiklikleri olduğu düşünülerek çocuklara özel farklı bir belge hazırlanmasına karar verilmiştir. “Çocuk Hakları Sözleşmesi” 1990 yılında imzaya açılmıştır. TBMM kabul ettikten sonra resmi iletişim araçları ile ilan edilip uygulanmaya başlanmıştır (Caner, 2005).

Türkiye’de bir çok Sivil Toplum Kuruluşları aracılığı ile çocuk istismarına yönelik çalışmalar sürdürülüp desteklenmekte ve birçok alanda çocuk istismarı ile ilgili bilimsel olan toplantılar düzenlenmekte, eğitimler verilmektedir (Kara ve Ark., 2004).

2.3.Çocuklarda İhmal Ve İstismarın Çeşitleri

2.3.1.Fiziksel İstismar

İstemli olarak yapılmış, engellenmiş, çocuğun acı çekmesine sebep olan, çocuğun gelişim ile işlevselliğine uzun süreli zarar verebilecek şiddet içerikli davranışlardır. İstismarın bu çeşidi içinde en basit bir kasti fiziksel eylemde yer alabilirken ölümle sonuçlanan davranışlar da bu istismarın çeşidi olarak sayılabilir (Bayraktar, 2015) . Fiziksel İstismar Uygulama Şekilleri;

A)Herhangi bir araç kullanılmadan uygulananlar : El ve kol hareketlerini içinde bulunduran kasti olarak yapılan ve karşı tarafa zarar verici davranışlardır.

B) Herhangi bir araç kullanılarak uygulananlar : Canlı ve ya cansız bazı malzemeler yardımı ile kişiye zarar verici davranışları içerir (Bayraktar, 2015).

Eğitimde Çocuk İstismarı

Çocukların eğitilmesi için gönderilen okul veya bunun gibi hizmet veren diğer kurumlarda çocuklara yönelik akranları ya da öğretmenleri aracılığı ile

yapılan birbirine karşı şiddet içeren davranışlar örnek gösterilebilir (Aydın, 2008).

2.3.2.Cinsel İstismar

18 yaşının altında bir çocuğun yaş olarak kendisinden daha büyük bir erişkin tarafından cinsel arzuları ve tatminkarlığını gidermek amacıyla dokunması veya iletişim kurması olarak tanımlanabilirken başka kişilerinde aynı niyetle çocukla iletişime geçmesine müsaade etmesidir (Derman, 2014).

2.3.3.Duygusal İstismar

Diğer istismar çeşitlerinden farklı olarak kişinin duygularına ve içsel dünyasına zarar verici, kültürel bazı tutumları da içeren değersizlik gibi hisleride içinde barındıran istismar çeşidi olarak tanımlanabilir. Bir durum karşısında kişinin içinde bulunduğu ve kişiye zarar veren duygulardır (Bayraktar, 2015).

2.3.4.Ekonomik İstismar

Gelişmesine engel olup çocuğun kendisine verilen hakları kullanmasına engel olan işlerde çalıştırılması, ucuz iş gücü olarak görülmesi ve bu sebeple çocuk işçi olması ya da olmaya zorlanması şeklinde tanımlanabilir. (Derman, 2014).

2.3.5. Fiziksel İhmal

Tüm gelişim dönemlerinde kronikleşen ve sürekli negatif manzaralar ile karşılaşılmasına sebep olan ihmal türüdür. Ebeveynler çocukların iyi beslenip gelişimlerinin yeterli seviyede tamamlanması için dikkat etmelidirler. Bu dikkatlerin azalması halinde çocukta görülen geri kalmışlık, çocuğun sürekli hasta olması insanı ihtiyaçlarına dikkat edilmemesi, kişisel bakımının yapılmaması örnek gösterilebilir (Derman, 2014).

2.3.6.Duygusal İhmal

Çocuğun mevcut kabiliyetlerinin arkasında durulmaması, ebeveynleri tarafından kontrolsüz olarak yaşamını devam ettirmesi, eğitim hayatının engellenmesi, çocuğun arzularının görmezden gelinmesi, gidilen ortamlara

götürülmemesi yada hiçbir zaman olmamış gibi davranılması şeklindeki negatif tutumlardır (Bayraktar, 2015).

2.3.7.Eğitim İhmali

Okula gidecek yaşa geldikten sonra çocuğa bakan kişiler tarafından okula gönderilmemesi ve ya okula gitmesinin engellenmesi, okula devam eden çocuğun eğitimsel ve okul ile ilgili gereksinimlerinin görmezden gelinmesi, yine çocuğun kabiliyetlerine göre olan etkinliklerden geri kalmasının sağlanması (Polat, 2007).

2.3.8.Tıbbi İhmal

Hastalığa karşı aşılarının düzenli yapılmasının engellenmesi, hasta olduktan sonra doktora götürülmemesi, tedavisinin gerektirdiği önerilere uyulmaması, ilaç, gözlük, işitme cihazı, koltuk değneği, ortez, protez gibi sağlığa yönelik ihtiyaçlarının giderilmemesi ve günümüz teknolojisine uygun sağlık imkanlarından yararlanılmamasıdır (Bayraktar, 2015).

2.3.9.Sosyal İhmal

Çocukların ihtiyaçlarına yönelik kurumların üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmemeleri, görevleri olmasına rağmen bunları görmezden gelmeleri ve önem vermemeleri, belediye, kaymakamlık gibi kurumların çocukların oynayabilecekleri alan yaratmamaları, onları kötü alışkanlıklara yönlendirecek durumların ortadan kaldırılmaması ve bunları önlemek için girişimde bulunmamaları (Bayraktar, 2015).

2.4. Çocuklarda Cinsel İstismar Yaygınlığı

Çocuklar, gelişimleri devam eden ve belirli zamana kadar da gelişimleri devam edecek bireylerdir.

Çocuklar, dünyada ki diğer varlıklar arasında onlara kıyasla daha uzun bakıma, sevgiye ve güvenliğe ihtiyaç duyan canlılardır. Bir toplumun kendini geliştirmesi ve bugünden daha iyi bir konumda olabilmesi için yaşanan toplum içerisindeki çocukların başta sağlıklı bir bedene, ruha sahip olması ve sosyal açıdan gelişimini tamamlamasıyla sağlanabilir. Kişilerden başlamak

gerektiğini düşündüğümüzde bireyin ilk sosyal oluşumunun sağlandığı ve sosyalleşmenin meydana geldiği küçük bir sosyal yapı olarak aileyi gösterebiliriz. Bu sosyal yapının yanısıra aile sosyalliği ile özellikle şiddet konusunda diğer yapılardan daha fazla etkilenen ve etkileyen birimdir (Tatlıcalı, 2009) . Aile bireylerinin birbirine uyguladığı şiddet, bütün toplumlarda yıkıcı sonuçları olan ve toplumun bütün kesimlerinde görülebilen büyük bir sorundur. Mevcut yasalar ve geçmişten günümüze gelen süreçte şiddete uğramış ileri yaştaki insanları yani diğer bir deyişle yetişkinleri kapsıyorken, son yıllarda çocukların şiddete maruz kalma problemleri ve bunların ne şekilde risklere sebep olacağına dikkatleri çekmiştir. Ailesinin içerisinde şiddet gören çocuklar, gelişimleri esnasında ihmale ve istismara uğrayabilir, travmaları ile dolu bir yaşam sürdürebilir, ebeveynlerini kaybetme riski taşıyabilirler.

Çocuk hakları ve çocukların Kuzey Kıbrıs'ta ki konumuyla ilgili yapılan araştırmalar ve çalışmalar sınırlıdır. Bunların geniş bir kaynağının olmaması diğer ülkeler ile kıyaslama yapmak, konu ile ilgili iki ülke arasındaki durumu karşılaştırmak ve yeni tasarılar yapmak konusunda ihmale uğratmaktadır. Çocuklar açısından konuşulmayan, araştırılmayan, senelerce tartışmasının dahi yapılmadığı istismar türü cinsel istismardır. En zor çocuk istismarı türü olmakla beraber, tespit edilmesi çok güç ve gün yüzüne çıkmayan, istismar yaşansa dahi gizli kalan türüdür (Polat , 2007).

“Cinsel istismar, çocuk ya da ergen sayılabilecek kişilerin bilişsel olarak ne olduğunu anlayamadığı, izninin alınamadığı ve izin için dahi gelişiminin tamamlanmadığı, yasalarında sosyal kitlenin de onaylayamadığı cinsel aktivite içinde yer almasıdır (Pala, Ünalacak ve Ünlüoğlu, 2011,ss.121-127). İstismarın türleri içinde en gizli olan, sık rastlanan tür olmasına rağmen olgularının yalnızca yüzde 5-10'u açık olarak bilinen istismar türü cinsel istismardır (Kara ve diğ., 2004,ss.140-151).

Kuzey Kıbrıs'ta çocuk istismarı ile ilgili 1996'da yapılan ilk çalışma ise Çakıcı tarafından yapılmıştır. Yapılan çalışma ile Kuzey Kıbrıs içinde 2215 lise ikinci sınıf öğrencisinde çocuk istismarının dağılımını, sıklığını ve varlığını ortaya koymuştur. İkinci bir araştırma daha yapmış ve yaptığı araştırma sonucunda Kuzey Kıbrıs içinde çocuk istismarı ve ihmali konusunun kesin olarak bir

sosyal sorun olduğunu ortaya koymuştur. Araştırma sonucunda çocukların maruz kaldığı istismar ve ihmalin uzun dönem içerisinde kendilerine derinden zarar verdiği için madde kullanımları ile sonuçlanabileceğini belirtmiştir. Yapılan ikinci çalışmada duygusal ve fiziksel istismar türünde ciddi bir artış olduğu ve genel olarak erkek öğrencilerin kız öğrencilere kıyasla istismara ve ihmale maruz kalma düzeylerinin daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur (Çakıcı ve diğ., 2003).

2.4.1 Çocuk İstismarının Dünyadaki Yaygınlığı

Dünyadaki tüm çocukların %25-50'sinin fiziksel istismara uğradıkları belirtilirken yetişkinlere bakıldığında, erkeklerin %5-10'unun kadınların ise %20'sinin çocukluk döneminde cinsel istismara uğradıkları bilinmektedir (Dünya Sağlık Örgütü, 2014). Dünya genelinde her geçen yıl 500 milyon ile 1.5 milyar çocuk şiddet görmekte ve 275 milyonu ise aile içi yaşanan şiddetlere maruz kalmaktadır (UNICEF, 2014). 2008 ile 2010 yılları arasında UNICEF ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından yapılmış ve 2010 yılında yayınlanan Türkiye içinde çocuklar ile aileler arasındaki ilişkilere yönelik araştırma yapan kurumların bir çalışmasına göre 7-18 yaş arası çocukların yarısından fazlasının duygusal diğer yarısının ise fiziksel istismar mağduru olduğu ortaya çıkmıştır.

Günümüzde çocuklara karşı yapılan istismarlar ve ihmaller sürekli çoğalmaktadır. İngiltere ile ABD'de istismar ve ihmalden kaynaklı ölen çocukların sayısı bir hayli fazladır ve 3 yaşına kadar her bin çocuktan biri şiddete maruz kalıp fiziksel bir istismara uğramaktadır. Diğer ülkelere kıyasla ülkemizde çocuk istismarı ve ihmali oranı daha fazladır. Dünya genelinde %1 ile %10 arasındayken ülkemizde %10 ile %53 olarak tespit edilmiştir. Çocuk istismarı çeşitleri arasında bu oranlara bakmak gerekirse, en yüksek oranı oluşturan çeşidin duygusal, sonrasının fiziksel ve en son olarakta cinsel istismarın olduğu yapılan çalışmalarla ortaya konulmuştur. İstismar kurbanı sayılan çocukların %70 oranındaki kısmı 10 yaş ile 2 yaş arasında değişmektedir.

Bir başka çalışma ise Romanya için yapılmış ve yaygınlık oranına bakılmıştır. Yapılan araştırma sonuçlarına göre çocuk istismarı ve ihmali konusunda %1

ile %68 arasında değişkenlik gösterildiği ortaya konulmuştur. Dünya genelinde istismar projeleri oluşturulmuş, bu projelerde 5 ayrı ülke içerisinde fiziksel istismarın yaygınlık oranı araştırılmıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında en yüksek oranın ABD ile Şili’de sonrakinin Filipinlerde, Mısır ve Hindistan’da %70’lere varan fiziksel istismar yaygınlığı olduğu tespit edilmiştir. (Irmak T, 2008).

2.5.Türkiye’de Çocuk İstismarı

Sosyal problemlerin en başında yer alan çocuk istismarı, toplumun her parçasını etkilemektedir. Çocukları aldatmak ve güvenliğini kazanmak zor olmadığı için istismara uğrama riskleri çok yüksektir. Çocuk istismarının etkileri ve alt boyutları Türkiye’de günümüze doğru daha iyi anlaşıldığı için bunun bir sorun olduğu kabullenilip sorunun çözümüne yönelik tedavi edici çalışmaların yanında, çocuklara yönelik koruma ve problemin oluşmaması için önlem alma çalışmaları da önem kazanmıştır (Şahin, 2009).

Ülkemizin doğu bölgelerinde bölgeye ait inançlar bütünlüğü, kültür ile toplumdan dışlanma gibi nedenlerle cinsel istismarlar gizlenmektedir. Bu sebeple cinsel istismar oranının bilinenden çok miktarda mevcut olması fikirleri ortaya çıkmaktadır (Kurdoğlu, Kurdoğlu, Güler ve Özgökçe, 2011).

Duyguların istismar edilmesi, genellikle çocuğun duygularına ve ruhsal yapısına zarar veren özellikteki davranışların bütününe kapsayıp bu şekilde tanımlanabilir (Uslu, 2007) çocuğun özgüvenini yıkıcı sözler söylemek, dalga geçmek, görmezden gelmek, korkutmak, yalnız bırakmak, yıldırma, çocuğu kendi menfaatine uygun şekilde kullanmak, gelişimi tamamlanmadan yetişkine özgü isteklerde bulunmak gibi davranışlar örnek gösterilebilir (Polat, 2007; Şahin, 2009).

Türkiye’de aile ve kültürden kaynaklanan özellikler çocuklar için istismara sebep olabilir. Maddi problemler, çocukların fazlalığı, kişi sayısından çok daha az ve yetersiz oda olan evde yaşama zorunluluğu, kültürden kaynaklanan çocuklar ile kadınlara uygulanan şiddetin onaylanması, çocuk gelinlerin olması, fiziksel ve duygusal istismarı destekleyen geçmişten

günümüze gelen inançlar ve cümleler aile içinde yaşanabilecek istismarları meşru kılabilir.

Türkiye'deki çocuk istismarı ile ilgili son gelişmeler içinde, hastanelerde görülen ve hastaneye başvuran istismara uğramış çocukların aynı süreçten tekrar geçmesini, yaşadıkları travmayı hatırlamasını, psikolojik olarak daha fazla yıpranmasını engellemek amacıyla Çocuk İzleme Merkezleri oluşturmak için çalışmalar yapılmıştır (Özdemir ve Çelbiş, 2012).

Çocuk istismarı konusuyla ilgili karşılaşılan vakalarda, sosyal hizmetlerin bu konudaki önemi vurgulanmakta ve toplumsal anlamda çocuk haklarına ihtiyaç duyulduğu vurgulanmaktadır (Armağan ve Deniz, 2012).

Çocukların istismara uğraması, istismar mağduru çocuk ile beraber bütün toplum bireylerinin fizyolojik ve ruhsal aynı zamanda da sosyal bir problemidir. 2000'li yıllara yaklaştıkça konu ile ilgili araştırmaların sayısı artmış olmasına rağmen, özellikle cinsel istismar konusunda gizlilikler devam ettiği için akademik çalışmalar tatminkar olmamıştır. Türkiye genelinde çocuk istismarı yaygınlığı konusunda kesin ve net rakamlar mevcut değildir.

2.6.Çocuk İstismarının Önlenmesi

Ebeveynlerin çocuklarına yönelik hal ve hareketleri, çocuğun gelişimini tamamladığı yer ve mekan ve sağlanan imkânlar çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlıklı yetişmiş bir kişi sayılması için önemli maddelerdir. Anne ve babaların kimileri çocuklarına karşı olan tutumlarına bakılacak olursa, çocukla sağlanan iletişimden kaynaklı isteyerek ya da istemsiz şekilde psikososyal olarak daha ileri gitmesine müsaade etmemektedir.

İstismar mağduru çocuk olay sonrasında bedensel ve psikolojik olarak kötü etkilenmektedir. 2005 yılında yapılan bir araştırmaya göre çocuklarda %78 oranında ihmal söz konusu olduğu, %18'inde fiziksel, %9'nun cinsel ve duygusal istismara, %2 sinin medikal istismar mağduru olduğu ortaya konulmuştur. Bu konuda mağduriyet yaşayanların zaman kaybedilmeden tanılanması oldukça mühim bir konudur çünkü mağdurun göreceği zararın oranına etkilidir. İstismarı önleme ile ilgili olan çalışmalar probleme yönelik şartların yumuşatılmasını hedefleyerek çocuğa karşı kötü davranan ya da

kötü tavırlar alan aile bireylerine yönelir. Bu önleme çalışmaları, istismar konusunda diğerlerine oranla daha fazla risk taşıyan grupların tespit edilmesi, tespit edilen grupların aktif olarak çalışılan konulardan yararlanabilecekleri teknikler üretmek ve bu gruplara ihtiyaç duydukları hizmetlerden faydalanabilmeleri olarak kısaca anlatılabilir (Atauz,1991).

İstismar ve ihmal vakaları bilindiği zaman itibariyle üçüncül önleme faaliyetleri yapılan istismar ve ihmalin çocukta oluşturduğu kötü sonuçların en düşük seviyeye indirgenmesi ve ikinci kez tekrarlanmaması için çocuklar ve aileleriyle çalışmaktadır. Mağdur olan çocuğun tanısının konulmasına yönelik ilk girişim esnasında olaya yönelik çok boyutlu düşünüp, zaman kaybetmeden ilgilenmeli, konuyla ilgili çocukla ve aileyle görüşülmeli, yaşanan travmanın ardından tamamen çocuğun hakları göz önünde bulundurularak ailesinden ayırt etmeden istismar sonrasındaki zamanda neler yapılabileceği tasarlanmalıdır. Bunları gerçekleştirirken en başta çocuğun ruhsal anlamda en az zarar görebileceği şekilde yapılmalı ve ruhsal anlamda zarar görmemesi açısından gereken önlemler alınarak çocuğun travmasının yok edilmesi için girişimlerde bulunulmalıdır (Uslu,2010).

Çocuk istismarının hangi çeşidinin olduğu önemli olmadan, amatör yardımlardan kaçınarak profesyonel davranılması, hızlı ve hatalı davranışlar sergilemeden çocuğun tamamen ruhsal olarak rahat ve güven içerisinde olduğu bir ortam hazırlamaktır. Çocuklara yönelik ihmal ve istismarın rehabilitasyonu için tecrubeli ve başarılı çalışana sahip çocuklara ve gençlere yönelik merkezlere ihtiyaç duyulduğundan Çocuk ve Gençlik Merkezi gerekli kurallar ve disiplin ile birçok meslekten kişilerin katkısı ile bir grup çalışması şeklinde problemin çözümüne yönelik düzenlenmektedir (Uslu, 2010).

2.6.2.Okulda Çocuk İstismarı Önleme Programları

Program içindeki birincil seviyedeki çalışmalar, anne ve babalar ile öğretmeni ve okulda iletişimde kaldığı kişilere yönelik hazırlanmaktadır. ABD ve Kanada için zannedilenden daha yüksek bir oranda olduğu için buna benzer önlemler almak için çalışmalar yapılmıştır. Toplum bilinçlenmesinin sonrasında 90'lı yıllara doğru aynı konudaki bilinçli çalışmaların sayısının yükseldiği görülmektedir. Toplumun bu bilinç ve farkındalığı sonrası Kuzey Amerika

bölgesinde kalan ülkelerde cinsel istismarın gerçekleşmemesine yönelik tasarılar ile güzel sonuçlar vermiştir (Bolen, 2003).

ABD’de cinsel istismara engel olmak ve önlemek amacıyla okul içerisinde bireysel güvenlik eğitimleri bütün yaş grubu çocuklara özellikle kreş ve anasınıfında eğitim gören çocuklara dahi verilmektedir. Bu eğitimler her biri farklı düzenlenip 1 ders ile 12 ders arası, uygulamalara dönük kitapların incelenmesi, görsel sahne oyunları, birbirlerine çeşitli roller vererek böyle bir durumla karşılaşıldığında neler yapılabilir ve kuralların belirtileceği ağırlıklı olarak bilişsel davranışsal teknikler ile ilerlemektedir. Eğitimcilerden birkaçı çocukların cinsellikten doğru olmayan birtakım iletiler almalarından kaygılandıklarını direk olarak cinselliği konu almak ya da fikir alışverişi yapmaktansa cinsel istismar konusunda farkındalık kazandırmayı bazı eğitimciler ise direk cinsellik konuşulması fikrinde olup çocukların sadece bu şekilde istismar konusunda farkındalık kazanacağına inanmaktadır (Finkelhor, 1986). Öğrencilere eğitim esnasında dikkat edilecek en önemli nokta cinsellikle ilgili negatif ve korku ya da kaygıya sebep olacak iletilerden kaçınılmasıdır.

2.7.Çocuk İstismarında Tedavi

İstismar vakalarında öncelik böyle bir durumdan kaynaklı akıllara gelebilecek şüphelenmelerdir. Ardından gelen sıra ise tanılanmasıdır. Eğer mağdurun belirli bir yaralanması veya fiziksel olarak zarara uğramış bir bölgesi varsa bunların bakımının yapılması için sürekli olarak bir sağlık kurumunda bulunmak gerekebilir. Hangi sebeple olduğu fark etmeksizin mağdurda oluşan kas ve iskelet yaralanmaları ile çocuğun uğradığı istismar yüzünden oluşan yaralanmaların tedavisi benzerdir. Belirli bir bölgede oluşan kırıkların tedavi edilmesi çocuklar için kısa bir zamanda mümkündür. Çocuklarda sıkça rastlanmayan yaralanmalar da görülebilir ve bunlar için iyileşene kadar doktorlar tarafından hastanede bulundurulabilir. Tedavi genellikle kırık iyileşmesi tamamlayıncaya kadar immobilizasyon yeterlidir ancak özelliklerin proksimal femur ve distal humerus gibi bölgelerin fiziki kırıklarında cerrahi müdahale gerekebilir. Konuyla ilgili mağduriyetlere rastlandığında veya böyle bir durumdan şüphelenildiğinde tedavi içerisinde son ve en mühim durum bu

vakanın adli ve yetkili kurumlara bildirilip kurumların bilgilendirilmesidir. Tedaviyi yapan kişinin bir zorunluluğu olarak değerlendirilmekte ve herhangi bir yanlış bildirimde aile açısından ciddi sorunlar yaratılabilmektedir (Ayvaz ve Aksoy, 2004).

Bu tür vakaların başvurduğu kurumlarda çalışan kişilerin, istismar konusunda doktorlar dahil hem ahlaksal hemde hukuksal sorumlulukları bulunmaktadır. Mağdur çocuğa gerekli uygulamalar yapılarak bu konuda gereken tedavi uygulanır. İstismar için özel olarak tedavisi yapılabilecek bir yer yoksa hastanelerdeki çocuk poliklinikleri ve aciller tedavi için en uygun ortamlardır. İstismar ile ilgili bir risk taşıyıp taşımadığı konusunda doktorlar kararını verip çocuğun tedavisine devam ederler. Çocuğun sağlığı aynı seviyede devam ediyorsa ailesine yapılan değerlendirme devam ederken çocuk hastanede eğer imkan yoksa çocuk istismar merkezinde tutulmalıdır. Doktorlar tek başına çocuğun istismara uğrayıp uğramadığı görüşünü değerlendirmemeli mutlaka hukuksal bir destek almalılardır. İstismara uğrayan çocuğun ailesine farklı bir muamele gösterilmemelidir. Nezaketli olmak sosyal servislerin yapacağı işlerin bir parçasıdır. Bütün bunlar yapılırken çocuk güvende tutulmalıdır (Kara, Biçer ve Gökalp 2004).

2.8.Benlik Kurgusu

Markus ve Kitayama'ya göre benlik, geçmişten şimdilere üzerinde anlaşılamayan meselelerden biri olarak görülmektedir. Bu konunun kişilerin dünyaya bakışlarını, değerlerini, toplum arasında ve yalnız kaldığında tam olarak nasıl davranması gerektiğini belirlediği bir durum olduğu için böyle bir sonuç anlaşılabilmektedir (Markus ve Kitayama, 2003; Triandis, 1989). Bu nedenle benliğin net şekilde ve tamamen tanımını yapmak zor olmaktadır. Yanısıra benlik, düşünerek karar verdiğimiz kararlarda ve duygusal yapımızı biraraya getirerek nasıl davranmamız gerektiği konusunda kararlar verilmesini sağlayan bir temeldir. Bireylerin çevresindekiler ile yaşamışlıkları ile son halini alabilen bir oluşumdur (Banaji ve Prentice, 1994). Ruhsal olarak nasıl bir örüntü içerisinde var olduğumuzu anlatan, elle tutup gözle göremeyeceğimiz bir kavram olmasının yanında bazı zamanlar sadece çeşitli diğer benliklerle iletişim içind olunduğu zaman aradaki farklılıkların

görülebileceği de söyleyebilmektedir. Birbirinden farklı kültürler, birbirinden farklı benlik kurgulanmaları açısından önemlidir ve benlik kurgusu aracılığı ile biliş, duyguları ve ihtiyaçlar etkilenmektedir.

Benlik kurgusu konusu son zamanlarda dikkatleri çeken bir konu olmuştur. Yapılan çalışmalarda genellikle kültür içinde yer alan kişilerin daha çok kendi başlarına mı yoksa topluma göre mi davrandıklarını belirleyen yapılarından kaynaklanan kişisel davranışların incelendiği görülmektedir. Toplum içinde varolan kişilerin öncelikle kendilerine mi yoksa topluma mı öncelik vereceğini gösteren etmenler, benlik kurguları arasındaki birbiri ile aynı olmayışın önemli bir sebebi olarak değerlendirilmektedir (Kağıtçıbaşı, 2002).

Kağıtçıbaşı'nın da belirttiği üzere, kişilerin sahip olduğu kişisellik yada toplumsallık yanları, belirgin tek bir tanımı yapılamayan geçmişten günümüze kadar var olan sosyal geleneklerin herkes tarafından aynı olduğunun kabul edildiği, objektir bir değerlendirme fırsatı yaratması sebebiyle değerlidir. Bunların dışında ayrıca iki ayrı toplum içindeki yapıların kıyaslanarak her toplumun kendine ait kültürünün ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Triandis, 1999).

Geert Hofstede, insanların kişisel yapılarının mı yoksa toplumsal değerlerinin mi öne çıktığının ilk açıklamalarını yapan isimdir. Kendisine göre bireyciliğin, yaşadığı insanlarla olan ilişkisi hangi boyutta olursa olsun toplumdan kendi duygularının daha ayrı bir tarafta olması olarak anlatırken; toplulukçuluk yaşanan insanlarla olan ilişkilerin boyutunun birlikte geçirilen vaktin artmasıyla bu duruma olan yakınlığın ve bağlılığın daha çok artması olarak ifade etmiştir (Hofstede, 2001).

Bu konuda yaşanan toplum eğer bireyci yapıda ise kişilerinde aynı yapısal özellikleri taşıdığı gözlemlenirken, yaşadığı topluma bağlı özellikler taşıyan kişiler için bu durum tam tersidir. Bireyci topluluklardaki kişiler, içinde bulundukları kalabalıktan bağımsız ve özerktirler, içinde yer aldığı kalabalık karşısında kendi amaçlarına öncelikleri vardır ve adaleti sağlamaya çalışırlar. Yaşadıkları toplumun özellikleri kendi yapılarında ağırlık gösteren bireylerde bu durum yaşanan kültüre bağlılık gibi özellikler gösterip, beraber yaşadığı kişilerin amaçları kendisinininkinden daha değerlidir. (Triandis, 1995, 1999,

2000, 2001). Mesela, bireyci bir yapı gösteren toplumlarda kişinin kendine olan güveni, görülmedik ve bilinmedik şeyleri öğrenme ve kendi başına hareket etme gibi durumlar önemliyken, toplumun özelliklerini daha çok önemseyen yapılarda içinde bulunduğu grupla aynı fikirleri taşımak, o gruba gelecek tehlikeleri önlemek gibi özellikler önemlidir.

Günümüzde bir çok Batı ülkesinde yaşayan kişilerin birbirinden bağımsız olduğu görülmektedir. Bu tarz kültürlerde görev, yaşayan kişilerin bağımsızlığını korumaktır. Benliğin tanımı ve ne kadar önemli olduğu batı tarihinde geliştiğinden bir taraftan bağımsız benliğin varlığını gösterip, insanların bireyselleşmesi için toplum içindende sıyrılması gerektiğini kabul etmektedirler. Batı ülkelerinde mesela Amerika gibi ülkelerde yaşayan kişiler bireysel hedeflerine ulaşmak ve bunları her zaman korumaları gerektiği inancıyla sosyalleşmektedirler. Bu durum kültürün içinde yaşadığı bireylere yapması gereken bir gerekliliği olarak görülerek bu durumun geçmişten temellendiğini göstermektedir. Bu sebeple kültürün vurguladığı bağımsız benliğin niteliklerini bulundurmak, kişilerin yapması gereken bir gereklilik olduğu sayılıp bireyin kendisine olan saygısında daha fazla artışa sebep olması açısından önemlidir.

Bağımsız ve bağlaşıklık benlik kurgularını birbirleri arasından ayıran fark, bu benlik kurgularının sürekli üzerinde durdukları diğerleri ile kenetlenme ve birbiri ile ayrışıklığın miktarıdır. Bağımsız benlik kurgusunda kişinin davranışlarına etki eden temel faktör kişinin içsel özellikleridir ve içinde yaşadığı toplumda bulunan diğer kişilerininkinden önce gelir. Kendisinin içsel özelliklerine verdiği bu önem bağımsız benlik kurgusuna sahip olduğunu gösteren farklı çalışmalarla da desteklenen yanıdır.

Bağımsız benlik yapısının özelliklerine göre bağlaşıklık benlik kurgusunun temel özelliği ise; benliğin yaşanılan toplum içerisindeki diğer insanlarla bağlı ve daha büyük bir bütünlüğün parçası şeklindeki anlayış oluşturur. Bağlaşıklık benliğe sahip kişilerde içinde bulunduğu grubun bir parçası olmaya ve grupla uyumlu olmaya çalıştığı için bağımsız benlikte bahsedilen içsel özellikler kişinin içinde bulunduğu duruma göre değişkenlik göstermektedir. Başka bir şekilde anlatmak gerekirse, bağlaşıklık bir benliğe sahip olan kişi grup

içerisinde içsel özelliklerini göstermez ve bu özellikler üzerinde durmaz. İçinde bulunduğu grubun ihtiyaçları kendisinin ihtiyaçlarından önce gelir. Bağımsız ve bağlaşıklık benlik kurguları çeşitli toplumlarda birarada varolabilmektedir. İkisinin beraber varolduğu durumlarda, herhangi birinin daha baskın olma durumu güçlüdür (Cirhinlioğlu, 2006).

2.9.Dindarlık

Din kavramı, temelinde daha çok elle tutulup gözle görülmeyen ve kuramsal gerçeklik üzerinde dururken, daha çok uygulamalarıyla duyularla algılanabilen kısmını dindarlık içerir. Fakat daha nesnel ve net olarak dindarlığın tanımını yapmak, çok geniş bir kapsamda olduğu için çoğu zaman sorunlu durumlar oluşturmaktadır. Nedeni ise dindarlığın tam olarak neyi ifade ettiğini, dindar olabilmek için hangi özelliklere sahip olunması gerektiğini açıklayan bilgilere nesnel olarak ulaşmak mümkün değildir. Bu bağlamda Günay'ın da belirttiği üzere, öznel bir tutum olan dindarlık ile her insanın inancına göre din olarak kabul edip bu anlamda bu inanca verilen önem arasındaki ilişki benzerdir (Günay, 2000).

Jones'e göre (2004: 319) kişiler hayatları içerisinde ne zaman sorunlarla karşılaşırse dini hayatlarının o kısmında kendilerini rahatlatma ihtiyacından kaynaklı savunma mekanizması görevinde kullanılabilir. Din ile sağlık arasında da yakın bir ilişki olduğu söylenilebilir çünkü insanların hayatlarındaki tüm kötü ve istenmeyen davranış ve alışkanlıklara karşı negatif tutum içinde olduğu için insanların sağlıklı yaşamasına sebep olur (Baynal, 2015).

Yapılan bazı araştırmalarda, kişilerin dindarlık seviyeleri ile psikolojik iyi oluşları değişkenleri arasında ki duruma bakıldığında insanların yaşadıkları hayata karşı sevgileri ve mutlu oluşları gibi duygular arasındaki ilişki pozitif, insanları mutsuzluğa sevkedecek ve üzecek duygular ile istenmeyen alışkanlıklar arasında negatif bir ilişki olduğu anlaşılmıştır. İnsan psikolojisini dindarlığın hangi seviyede etkilediğini en çok ruhsal olarak iyi durumda olmayan kaygılı ve stresli kişilerde, genç olmayanlarda ve hasta olanlarda gözlemlenebilir. Geçmişteki çalışmaların bulgularına dayanarak dindarlığın insanların hayatlarında olumlu etkiye sahip olduğu nesnel bir bilgi olarak

söylenemesede dolaylı olarak dindarlığın gereklerini yerine getirenler içindeki ailelerine yönelik kötü tutumları, çocuk istismarı ve çocuklara yönelik fiziksel istismarı gerektiren davranışları gerçekleştirme durumları oldukça düşüktür. Dindarlık, birbirleriyle kavga etmeden yaşamını sürdürme, duygularını kontrol edip sistemleştirme, topluluklar arasında arzularını frenleme, pozitif yönde ilişkileri arttırma ve olumsuzları azaltma konusunda iyi bir rehber olarak kullanılabilir. Geçmişte bir takım öğrenci üzerinde yapılan araştırmada dua'nın eyleme dönüşmesi öfkede ve saldırganlık düzeyinde pozitif anlamda iyileştirmelerle sonuçlandığı belirtilmiştir.

Dindarlık, inançlı olan insanlara ahlaki sınırlılıklar getiren, olumlu davranışlar arasında ki bağları geliştirmektedir. Dindar insanlar toplum içinde normal olarak kabul edilen davranışları daha çok gerçekleştirirken, toplumu rahatsız edebilecek, agresif ve öfkeli şekilde davranıp zarar verici risklerinin yüksek olduğu tutumlarda bulunmazlar. Yapılmış önceki çalışmalar incelendiğinde toplumun kabul etmediği normal dışı davranışlar ile kişilerin dindarlık seviyeleri konusunda araştırmaların olduğunu görebiliriz. Bunlardan birinden elde edilen sonuçta ise; "araştırma çerçevesine dahil olan kişilerin dindarlık seviyelerinde gerçekleşen yükseliş kavga ve tartışma oranlarını düşürmektedir" (Yapıcı, 2007) gibi bir bulgu elde edilmiştir. Elde edilen bu çalışmanın sonucunda kavgalar konusundaki mağduriyet ve şiddete uğrama seviyesinde de azalma olacağı belirtilmektedir.

Çocukluğunda istismara uğrayan kişilerle yapılan çalışmaların çoğunda, erişkinlerde olan dindarlık ile çocukken yaşamış olduğu kötü bir travma ile tamamen ters olan bağlantılar vardır. Ebeveyni tarafından hırpalanan ve yaş olarak küçük bir kişi davranışı gerçekleştiren ebeveynine karşı olumlu olmayan davranışlarda bulunurken, yaşı ilerlediğinde inanç yapısı oluştuğunda babası gibi hissettiği Tanrıya yönelik olumlu olmayan davranış ve düşünceler geliştirme ihtimali son derece fazladır. İstismara uğramışların, inandıkları Tanrıya çalışmaların sonuçlarında da görüldüğü gibi olumlu düşünceler geliştirmemeleri ve negatif tutumları yüksektir bir inancın gerekliliklerini yerine getirme ihtimalleri çok düşük olarak ifade edilmektedir. (Davarcı, Y., ve Kayıklık, 2016)

2.10. Değişkenler Arası İlişkiler

Benlik kurgusu olarak bilinen, kişinin benliğinin bütün özelliklerinin açıklanması için ve benliğin kurulması için bu kurgu ile açıklamaya en çok etki eden durum kültür olarak bilinmektedir. Kişinin benlik kavramı oluşurken kişinin yaşadığı toplumun değerleri ve kendi değerleri ile geçmişten şimdilere kadar uzanan inançlar benlik kurgusu şeklinde açıklanmaktadır. Örnek vermek gerekirse, aynı toplum ve inanç içerisinde yaşayan insanlar cinsiyetleri gereği farklı ise, yaşadıkları toplum ve inanç bütünlüğü aynı bile olsa yaşadıkları hayatlar birbirinden bağımsızdır. Geçmişten günümüze gelen kültürel inanç sistemi içinde her cinsiyetin kendisine has rolleri olduğu için her cinsiyete ait bireyinde birbirinden farklı kabiliyete sahip olmasında önemli rol oynamaktadır. Sosyal ilişkilerin devamının gelmesinde ve özellikle diğer insanların sosyal ihtiyaçlarına duyarlı olma özelliği erkeklere oranla kadınlarda daha sık gözlemlendiği gibi.

Yine kültür ile bağlantılı olarak geçmişten gelen din konusunda ki inançlar, uygulamalar, düşünceler bir insanın hayatını devam ettirirken ihtiyaç duyduğu çizgide yürümesini sağlayan kişinin benliğinin daha çok gelişmesinde etkili olmaktadır. Etkili olan bu durum din konusundaki yaşantıların kişinin benliği açısından daha çok büyümesine yol açarken benliğin oluşumunda dinsel inançlarla daha farklı bir yapı almasına neden olur olur. Kişilerin kimlikleri oluşurken birçok etmen biraraya gelmesi gerekir din konusunda bu etmenlerden biridir. Hem toplumlarla olan ilişkimiz devam ederken hemde bireysel değerlere verdiğimiz önem değişirken bu süreçte inançların ve din sistemlerinin rolü yok sayılamaz. Bu yüzden ki benlik kurguları ve benlik ile dindarlık ya da dini tutumlar kavramları arasında ciddi bir bağlantı bulunduğu açıktır. Bu bağlantılar göz önüne alınarak yapılan bir çalışmada, dini inancın ve dindar bir yapının kişinin kendini gerçekleştirme döneminde çok belirgin rol oynadığı görülmüştür. Benliğin gelişimi konusunda etkili olan çok fazla durum olduğu için bunların arasında ki insanlar üzerinde belirgin olan din ya da dindarlık durumudur. Kişilerin benliklerine faydalı bir durum olmasının yanısıra eğer yanlış inançlara hakimse kişi negatif sonuçlarda doğurabileceği unutulmamalıdır (Yıldız, 2006).

Dindar insanlar toplum içinde normal olarak kabul edilen davranışları daha çok gerçekleştirirken, toplumu rahatsız edebilecek, agrasif ve öfkeli şekilde davranıp zarar verici risklerinin yüksek olduğu tutumlarda bulunmazlar (Yapıcı, 2007) bu tutumları da bir taraftan özellikle çocuklara karşı gerçekleştirebilecek istismarın riskini azaltmaktadır. Bir başka taraftan dindarlığın istismar boyutuna olan olumsuz ilişkisine dair örnek vermek gerekirse; çocukluğunda istismara uğrayan kişilerle yapılan çalışmaların çoğunda, erişkinlerde olan dindarlık ile çocukken yaşamış olduğu kötü bir travma ile tamamen ters olan bağlantılar vardır (Davarcı ve Kayıklık, 2016). Bu durumda ileride inançsal olarak kendisine yapılan bir davranışı başka bir bireye rahatlıkla yapması kolaylaşacağı için istismar etme riski artmış olacaktır.

3. YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Modeli

Yapılan araştırma kişilerdeki benlik kurgusu ve dindarlık ile çocuk istismarı ve ihmali arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmış olup tanımlayıcı özellikte bir araştırma olarak gösterilebilir. Yapılan çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırma KKTC’de yaşayan 18-65 yaş arasında gönüllü 175 katılımcı ile yapılmıştır.

3.3.Veri Toplama Araçları

Çalışmada Kişisel Bilgi Formu, Benlik Kurgusu Ölçeği, Geleneksel Dindarlık Ölçeği ve ÇİİBRT Ölçeği kullanılmıştır.

3.3.1.Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu katılımcıların uyruğu, yaşı, eğitim seviyesi, medeni durumu, cinsiyeti, ekonomik düzeyi, Cİİ konusunda bilgi sahibi olma, yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünme düzeyi, çocuk istismarı ve ihmalinin çeşitleri hakkında bilgi düzeyinin belirlenmesi amaçlanarak araştırmacı tarafından oluşturulmuş toplamda dokuz sorudan oluşmaktadır.

3.3.2.Benlik Kurgusu Ölçeği

Singelis (1994) tarafından geliştirilmiş olan ölçek 24 maddeden oluşmaktadır. İki alt boyutu bulunan 5’li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin alt boyutları bağımsız ve bağlaşıklık olarak birbirinden farklı iki benlik kurgusunu tespit etmek için

oluşturulmuştur. Araştırmaya katılan bireylerden “tamamen olumsuzdan, tamamen olumluya doğru sıralanan” seçeneklerinden kendilerine uygun olanı işaretlemeleri istenmektedir. Ölçekte “hiç katılmıyorum” 1 puan, “tamamen katılıyorum” 5 puandır. Ölçekten en az alınabilecek toplam puan 24, en fazla alınabilecek toplam puan ise 120’dir. Ölçeğin orijinal formunda bağımsız alt boyutu için Cronbach alpha .69, bağlaşıklık alt boyutu için Cronbach alpha .73’dir. Ölçeğin Türkçeye adaptasyonu Kurt (2000) tarafından yapılmıştır.

3.3.3. Geleneksel Dindarlık Ölçeği

Katılımcıların dindarlık düzeylerini belirlemek için Cirhinlioğlu (2016) tarafından geliştirilen Geleneksel Dindarlık Ölçeği kullanılmıştır. Toplam 13 maddeden oluşan ölçeğin her bir maddesi 5’li Likert üzerinde değerlendirilmektedir (örneğin, "sık sık dua ederim", 1-hiç katılmıyorum, 5-tamamen katılıyorum). Ölçeğin Cronbach Alfası .89’dur.

Uysal tarafından 1998 yılında geliştirilmiş, geçerlilik ve güvenilirliği yapılmıştır. Ölçek; istismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri (İÇÜFB), istismar ve ihmalin çocuktaki davranışsal belirtileri (İİÇDB), ihmalin çocuk üzerindeki belirtileri (İÇÜB), istismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri (İİYEÖ), istismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri (İİYÇÖ) ve çocuk istismarı ve ihmalinde ailesel özellikler (ÇİİAÖ) ile ilgili altı alt ölçeği bulunan, 67 maddeden oluşan likert tipi bir ölçektir. Her madde için “çok doğru”, “oldukça doğru”, “kararsızım”, “pek doğru değil”, “hiç doğru değil” sözcüklerinden oluşan beş dereceli yanıt seçenekleri bulunmaktadır. Ölçeğin; 3, 5, 8, 10, 12, 14, 16, 27, 28, 30, 32, 34, 41, 42, 46, 49, 52, 54, 56, 59, 61, 63 numaralı maddeleri ters olarak kodlanmaktadır. Ölçek puan ortalaması her madde için verilen cevapların toplanarak madde sayısına bölünmesi ile elde edilmektedir. Ölçeğin Alpha değeri .92’dir.

3.4. Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırma bulgularının saptanmasında kullanılan verilerin istatistiksel açıdan çözümlenmesi Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 25.0 yazılımında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılanların sosyodemografik özelliklerine ve *Çİİ konusunda bilgi sahibi olma durumları* göre dağılımı frekans analizi ile belirlenmiş, benlik kurgusu, geleneksel dindarlık ve ÇİİBRT ölçeğinden aldıkları puanlara ait betimleyici istatistikler verilmiştir.

Katılımcıların benlik kurgusu, geleneksel dindarlık ve ÇİİBRT ölçeğine verdikleri yanıtların güvenilirliğinin değerlendirilmesinde Cronbach alfa testi kullanılmış olup, hesaplanan Cronbach alfa değerleri ; benlik kurgusu ölçeği için 0,629, geleneksel dindarlık ölçeği için 0,891 ve ÇİİBRT ölçeği için 0,879 bulunmuştur.

Araştırmaya katılan bireylerin sosyodemografik özelliklerine ve *Çİİ konusunda bilgi sahibi olma durumları* açısından benlik kurgusu, geleneksel dindarlık ve ÇİİBRT ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasında veri setinin normal dağılıma uyumu Kolmogorov-Smirnov testi, QQ plot ve basıklık-çarpıklık değerleri ile incelenmiş ve normal dağılım gösterdiği saptanmıştır. Buna göre araştırma hipotezlerinin test edilmesinde parametrik istatistiksel testler uygulanmıştır. Katılımcıların sosyodemografik özelliklerine ve *istismarı ve ihmali konusunda bilgi sahibi olma durumları* göre benlik kurgusu, geleneksel dindarlık ve ÇİİBRT ölçeğinden sahip oldukları puanları karşılaştırılırken, bağımsız değişken iki kategorili ise bağımsız örneklem t testi, üç ve üzeri sayıda kategorili ise ANOVA kullanılmıştır. ANOVA'da çoklu karşılaştırmalar için post-hoc test olarak Tukey testi uygulanmıştır. Katılımcıların benlik kurgusu, geleneksel dindarlık ve ÇİİBRT ölçeğinden aldıkları puanları arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir.

4.BÖLÜM

BULGULAR

Tablo 1.

Katılımcıların sosyodemografik özellikleri(n=175)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yaş grubu		
20 yaş ve altı	45	25,71
21-23 yaş	68	38,86
24 yaş ve üzeri	62	35,43
Cinsiyet		
Erkek	87	49,71
Kadın	88	50,29
Uyruk		
TC	131	74,86
KKTC	44	25,14
Medeni durum		
Evli	30	17,14
Bekar	139	79,43
Ekonomik düzey		
İyi	60	34,29
Orta	107	61,14
Kötü	8	4,57

Tablo 1’de araştıramaya dahil edilen bireylerin sosyodemografik özellikleri verilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan bireylerin %25,71'inin 20 yaş ve altı, %38,86'sının 21-23 yaş arası, %35,43'ünün 24 yaş ve üzeri yaş grubuna mensup olduğu, %49,71'inin erkek, %50,29'unun kadın olduğu, %74,86'sının TC uyruklu, %25,14'ünün KKTC uyruklu olduğu, %17,14'ünün medeni durumunun evli, %79,43'ünün bekar olduğu, %34,29'unun ekonomik düzeyinin iyi, %61,14'ünün orta ve %4,572sinin kötü ekonomik düzeye sahip olduğu saptanmıştır.

Tablo 2.

Katılımcıların Çİİ konusunda bilgi sahibi olma durumları(n=175)

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Çocuk istismarı ve ihmali		
konusunda bilgi sahibi olma		
Evet	152	86,86
Hayır	23	13,14
Çocuk istismarı ve ihmali konusunda		
yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünme		
Evet	64	36,57
Hayır	111	63,43
Çocuk istismarı çeşitleri		
hakkında bilgi sahibi olma		
Evet	77	44,00
Hayır	98	56,00

Tablo 2'de katılımcıların Çİİ konusunda bilgi sahibi olma durumları verilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde, araştırma kapsamına alınan bireylerin %86,86'sının Çİİ konusunda bilgili olduğu, %13,14'ünün bu konuda bilgi sahibi olmadığı, %36,57'sinin Çİİ konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşündüğü, %63,43'ünün yeteri kadar bilgiye sahip olduğunu düşünmediği, %44'ünün Çocuk istismarı çeşitleri hakkında bilgi sahibi olduğu, %56'sının bu konuda bilgi sahibi olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 3.

Katılımcıların benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanları (n=175)

	N	$\bar{x}$	S	Min	Max
Bağımsız benlik kurgusu	175	48,19	5,29	26,00	59,00
Bağlaşık benlik kurgusu	175	44,25	6,43	22,00	58,00
Geleneksel Dindarlık Ölçeği	175	35,88	11,43	12,00	57,00
İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri	175	2,38	0,43	1,32	3,58
Çocuk istismarına ilişkin çocuktaki davranışsal belirtiler	175	2,43	0,45	1,27	3,73
İhmalin çocuk üzerindeki belirtileri	175	2,18	0,66	1,00	4,00
İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri	175	2,67	0,42	1,58	3,67
İstismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri	175	2,95	0,52	1,67	4,33
Çocuk istismarı ve ihmalinde ailesel özellikler	175	2,66	0,63	1,00	4,50
Çocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti ve Risklerinin Tanılanma Ölçeği Geneli (ÇİİBRTÖ)	175	2,54	0,34	1,51	3,53

Tablo 3'te katılımcıların benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanları verilmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde, araştırmaya dahil olan bireylerin benlik kurgusu ölçeği alt boyutları olan Bağımsız benlik kurgusundan ortalama $48,19 \pm 5,29$ puan, Bağlaşık benlik kurgusundan ortalama $44,25 \pm 6,43$ puan aldıkları görülmüştür. Katılımcıların Geleneksel Dindarlık Ölçeği genelinden almış oldukları puan ortalamasının $35,88 \pm 11,43$ puan, minimum 12, maksimum 57 olarak bulunmuştur.

Katılımcı bireylerin ÇİİBRT ölçeği alt boyutları olan İstismar edilen çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri boyutundan ortalama $2,38 \pm 0,43$ puan, Çocuk istismarına ilişkin çocuktaki davranışsal belirtiler boyutundan ortalama $2,43 \pm 0,45$ puan, İhmalin çocuk üzerindeki belirtileri boyutundan ortalama $2,18 \pm 0,66$ puan, İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri boyutundan ortalama $2,67 \pm 0,42$ puan, İstismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri boyutundan ortalama $2,95 \pm 0,52$ puan, Çİİ için ailesel özellikler boyutundan ortalama $2,66 \pm 0,63$ puan, ÇİİBRT ölçeği bütününden ortalama $2,54 \pm 0,34$ puan, minimum 1,51, maksimum 3,53 puan aldıkları görülmüştür.

Tablo 4.

Katılımcıların yaş gruplarına göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması(n=175)

	Yaş Grubu	n	$\bar{x}$	s	Min	Max	F	p	Fark
Bağımsız benlik kurgusu	20 yaş ve altı	45	47,56	5,89	34,00	58,00	1,687	0,188	
	21-23 yaş	68	47,72	5,64	26,00	58,00			
	24 yaş ve üzeri	62	49,18	4,27	38,00	59,00			
Bağlaşıp benlik kurgusu	20 yaş ve altı	45	43,09	5,39	30,00	52,00	1,055	0,351	
	21-23 yaş	68	44,85	6,82	22,00	58,00			
	24 yaş ve üzeri	62	44,42	6,67	23,00	56,00			
Geleneksel Dindarlık Ölçeği	20 yaş ve altı	45	35,04	10,05	16,00	57,00	0,334	0,717	
	21-23 yaş	68	36,74	11,80	12,00	57,00			
	24 yaş ve üzeri	62	35,55	12,07	12,00	55,00			
İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri	20 yaş ve altı	45	2,42	0,43	1,32	3,05	1,385	0,253	
	21-23 yaş	68	2,31	0,44	1,58	3,58			
	24 yaş ve üzeri	62	2,43	0,42	1,58	3,21			
Çocuk istismarına ilişkin çocuktaki davranışsal belirtiler	20 yaş ve altı	45	2,50	0,40	1,73	3,40	1,015	0,365	
	21-23 yaş	68	2,42	0,45	1,47	3,53			
	24 yaş ve üzeri	62	2,38	0,48	1,27	3,73			
İhmalin çocuk üzerindeki belirtileri	20 yaş ve altı	45	1,99	0,55	1,00	3,43	2,599	0,077	
	21-23 yaş	68	2,26	0,70	1,00	4,00			
	24 yaş ve üzeri	62	2,22	0,67	1,00	3,57			
İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri	20 yaş ve altı	45	2,78	0,46	1,67	3,67	3,376	0,036*	1-2
	21-23 yaş	68	2,57	0,42	1,58	3,42			
	24 yaş ve üzeri	62	2,69	0,37	1,83	3,50			
İstismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri	20 yaş ve altı	45	3,02	0,45	2,00	4,33	0,783	0,459	
	21-23 yaş	68	2,90	0,56	1,67	4,00			
	24 yaş ve üzeri	62	2,96	0,54	1,67	4,00			
Çocuk istismarı ve ihmaliinde ailesel özellikler	20 yaş ve altı	45	2,74	0,63	1,50	4,13	0,470	0,626	
	21-23 yaş	68	2,63	0,65	1,00	4,13			
	24 yaş ve üzeri	62	2,65	0,62	1,00	4,50			
Çocuk istismarı ve ihmaliinin Belirti ve Risklerinin Tanılanma Ölçeği Geneli	20 yaş ve altı	45	2,57	0,30	1,93	3,07	0,442	0,644	
	21-23 yaş	68	2,52	0,35	1,51	3,23			
	24 yaş ve üzeri	62	2,55	0,36	1,66	3,53			

* $p<0,05$

Tablo 4'te katılımcıların yaş gruplarına göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması Anova testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde, katılımcıların yaş gruplarına göre Benlik kurgusu ölçeği alt boyutları olan Bağımsız benlik kurgusu ve Bağlaışık benlik kurgusundan aldığı puanlar açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir ($p>0,05$). Katılımcıların yaş gruplarına bakılmaksızın Bağımsız benlik kurgusu ve Bağlaışık benlik kurgusu puanları benzerdir.

Katılımcıların yaş gruplarına göre Geleneksel Dindarlık Ölçeği genelinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p>0,05$). 21-23 yaş arası katılımcıların ölçekten aldıkları puan ortalaması, 20 yaş ve altı ile 24 yaş ve üzeri yaş grubuna mensup katılımcıların aldığı puanlardan daha yüksek olduğu halde aralarında anlamlı bir fark olduğu değerlendirilmesi yapılamaz.

Araştırmaya dahil olan bireylerin yaş gruplarına göre ÇİİBRT ölçeği alt boyutu olan İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$). 20 yaş ve altı yaş grubuna mensup katılımcıların ölçekten aldıkları puanlar, 21-23 yaş arası yaş grubuna mensup katılımcıların puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir.

Katılımcıların yaş gruplarına göre ÇİİBRT ölçeği alt boyutları olan İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri, Çocuk istismarına ilişkin çocuktaki davranışsal belirtileri, İhmalin çocuk üzerindeki belirtileri, İstismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri, Çocuk istismarı ve ihmalinde ailesel özellikleri ile Çocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti ve Risklerinin Tanılanma Ölçeği Genel (ÇİİBRTÖ) ölçek genelinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark belirlenememiştir ($p>0,05$). Yaş gruplarına bakılmaksızın katılımcıların söz konusu alt ölçeklerden ve ölçek genelinden aldıkları puanlar benzerdir.

Tablo 5.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması(n=175)

	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	s	t	P
Bağımsız benlik kurgusu	Erkek	87	47,75	5,64	-1,113	0,267
	Kadın	88	48,64	4,90		
Bağlaşık benlik kurgusu	Erkek	87	44,23	6,79	-0,032	0,974
	Kadın	88	44,26	6,09		
Geleneksel Dindarlık Ölçeği	Erkek	87	35,24	11,72	-0,734	0,464
	Kadın	88	36,51	11,18		
İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri	Erkek	87	2,48	0,40	3,261	0,001*
	Kadın	88	2,28	0,44		
Çocuk istismarına ilişkin çocuktaki davranışsal belirtiler	Erkek	87	2,54	0,41	3,355	0,001*
	Kadın	88	2,32	0,46		
İhmalin çocuk üzerindeki belirtileri	Erkek	87	2,35	0,64	3,573	0,000*
	Kadın	88	2,01	0,63		
İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri	Erkek	87	2,73	0,39	2,134	0,034*
	Kadın	88	2,60	0,44		
İstismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri	Erkek	87	2,92	0,50	-0,704	0,483
	Kadın	88	2,98	0,55		
Çocuk istismarı ve ihmalinde ailesel özellikler	Erkek	87	2,65	0,56	-0,280	0,780
	Kadın	88	2,68	0,69		
Çocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti ve Risklerinin Tanılanma Ölçeği Geneli	Erkek	87	2,61	0,31	2,728	0,007*
	Kadın	88	2,48	0,35		

* $p<0,05$

Tablo 5'te katılımcıların cinsiyetlerine göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması bağımsız örneklem t testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde, araştırma kapsamına alınanların cinsiyetlerine göre Benlik kurgusu ölçeği alt boyutları olan Bağımsız benlik kurgusu ve Bağlaşık benlik kurgusundan almış oldukları puanlar arasında istatistiksel

olarak anlamlı fark yoktur ($p>0,05$). Kadın ve erkek katılımcıların ölçeklerden almış oldukları puanlar benzerdir.

Cinsiyetlerine göre katılımcıların Geleneksel Dindarlık Ölçeği genelinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Kadın katılımcıların ölçekten aldıkları puan ortalaması, erkek katılımcıların ölçekten almış oldukları puan ortalamasından daha yüksek bulunmasına karşın, aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Araştırmaya dahil edilenlerin cinsiyetlerine göre ÇİİBRT ölçeği alt boyutları olan İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri, Çocuk istismarına ilişkin çocuktaki davranışsal belirtileri, İhmalin çocuk üzerindeki belirtileri ve İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). Erkek katılımcıların söz konusu ölçeklerden aldıkları puan ortalaması kadın katılımcıların aldıkları puan ortalamasından daha yüksek bulunmuştur ve cinsiyetler arasındaki puan farkı istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre İstismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri alt ölçeği, Çİİ ailesel özellikleri alt ölçeği ile ÇİİBRT ölçeği geneli puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Katılımcıların cinsiyetlerine bakılmaksızın söz konusu alt ölçeklerden ve ölçek genelinden aldıkları puanlar benzerdir.

Tablo 6.

Katılımcıların uyruklarına göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması(n=175)

	Uyruk	n	$\bar{x}$	s	t	P
Bağımsız	TC	131	48,01	5,62	-0,530	0,597
benlik kurgusu	KKTC	41	48,51	4,17		
Bağlaşık	TC	131	44,22	6,15	-0,694	0,489
benlik kurgusu	KKTC	41	45,00	6,65		
Geleneksel	TC	131	37,54	11,44	3,104	0,002*
Dindarlık Ölçeği	KKTC	41	31,37	9,99		
İstismarın çocuk üzerindeki	TC	131	2,38	0,41	-0,575	0,566
fiziksel belirtileri	KKTC	41	2,42	0,46		
Çocuk istismarına ilişkin	TC	131	2,41	0,43	-1,010	0,314
çocuktaki davranışsal belirtiler	KKTC	41	2,49	0,48		
İhmalin çocuk	TC	131	2,13	0,67	-2,024	0,045*
üzerindeki belirtileri	KKTC	41	2,37	0,62		
İstismar ve ihmale	TC	131	2,65	0,42	-0,596	0,552
yatkın ebeveyn özellikleri	KKTC	41	2,69	0,41		
İstismar ve ihmale	TC	131	2,96	0,51	0,616	0,539
yatkın çocukların özellikleri	KKTC	41	2,90	0,54		
Çocuk istismarı ve	TC	131	2,64	0,63	-0,764	0,446
ihmalinde ailesel özellikler	KKTC	41	2,73	0,64		
Çocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti	TC	131	2,53	0,35	-1,194	0,234
ve						
Risklerinin Tanılanma Ölçeği	KKTC	41	2,60	0,31		
Geneli						

* $p < 0,05$

Tablo 6’da katılımcıların uyruklarına göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması bağımsız örneklem t testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 6 incelendiğinde, katılımcıların uyruklarına göre Benlik kurgusu ölçeği alt boyutları olan Bağımsız benlik kurgusu ve Bağlaşık benlik kurgusundan almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0,05$). KKTC uyruklu katılımcıların Bağımsız benlik kurgusu ve Bağlaşık benlik kurgusu puanları, TC uyruklu katılımcıların puanlarından daha yüksek hesaplanmasına karşın aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Katılımcıların uyruklarına göre Geleneksel Dindarlık Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). TC uyruklu bireylerin Geleneksel Dindarlık Ölçeği puanları, KKTC uyruklu bireylerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir.

Araştırmaya dahil olan bireylerin uyruklarına göre ÇİİBRT ölçeği alt boyutu olan İhmalin çocuk üzerindeki belirtileri boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ($p<0,05$). KKTC uyruklu bireylerin alt ölçekten aldıkları puanlar, TC uyruklu bireylerin aldıkları puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir.

Katılımcıların uyruklarına göre ÇİİBRT ölçeği alt boyutları olan İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri, Çocuk istismarına ilişkin çocuktaki davranışsal belirtileri, Çocuk istismarına ilişkin çocuktaki davranışsal belirtileri, İstismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri, Çİİ'de ailesel özellikleri ile ÇİİBRT ölçeği genelinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p>0,05$). Katılımcıların uyrukları fark etmeksizin ÇİİBRT ölçek genel puanları ve bahse konu alt ölçeklerden aldıkları puanlar benzerdir.

Tablo 7.

Katılımcıların medeni durumlarına göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması(n=175)

	Medeni durum	n	$\bar{x}$	S	t	P
Bağımsız benlik kurgusu	Evli	30	48,00	4,86	-0,120	0,905
	Bekar	139	48,13	5,45		
Bağlaşıklık benlik kurgusu	Evli	30	45,93	5,64	1,634	0,104
	Bekar	139	43,82	6,58		
Geleneksel Dindarlık Ölçeği	Evli	30	38,17	10,95	1,172	0,243
	Bekar	139	35,50	11,36		
İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri	Evli	30	2,41	0,39	0,375	0,708
	Bekar	139	2,37	0,43		
Çocuk istismarına ilişkin çocuktaki davranışsal belirtiler	Evli	30	2,32	0,40	-1,467	0,144
	Bekar	139	2,45	0,46		
İhmalin çocuk üzerindeki belirtileri	Evli	30	2,13	0,64	-0,525	0,600
	Bekar	139	2,20	0,66		
İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri	Evli	30	2,60	0,40	-0,886	0,377
	Bekar	139	2,67	0,42		
İstismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri	Evli	30	2,88	0,57	-0,779	0,437
	Bekar	139	2,96	0,51		
Çocuk istismarı ve ihmalinde ailesel özellikler	Evli	30	2,50	0,75	-1,453	0,148
	Bekar	139	2,68	0,60		
Çocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti ve Risklerinin Tanılanma Ölçeği Geneli	Evli	30	2,47	0,34	-1,241	0,216
	Bekar	139	2,56	0,34		

Tablo 7’de katılımcıların medeni durumlarına göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması bağımsız örneklem t testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 7 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki bireylerin medeni durumlarına göre Benlik kurgusu ölçeği alt boyutları olan Bağımsız benlik kurgusu ve Bağlaşık benlik kurgusundan almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Katılımcıların medeni durumlarına bakılmaksızın Bağımsız benlik kurgusu ve Bağlaşık benlik kurgusu puanları benzerdir.

Katılımcıların medeni durumlarına göre Geleneksel Dindarlık Ölçeği genelinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p>0,05$). Evli katılımcıların ölçekten aldıkları puan ortalaması, bekar katılımcıların puan ortalamasından daha yüksek bulunmasına karşın aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Çalışmaya katılan kişilerin medeni durumlarına göre ÇİİBRT ölçeği alt boyutu olan İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri, Çocuk istismarına ilişkin çocuktaki davranışsal belirtileri, İhmalin çocuk üzerindeki belirtileri, İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri, İstismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri, Çİİ'de ailesel özellikleri ile ÇİİBRT ölçek genelinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Evli ve bekar katılımcıların ölçek genelinden ve ölçeğe ait alt boyutlardan almış oldukları puan ortalamaları benzerdir.

Tablo 8.

Katılımcıların ekonomik düzeylerine göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması(n=175)

	Ekonomik Düzey	n	$\bar{x}$	S	t	P
Bağımsız benlik kurgusu	İyi	60	48,85	5,28	1,386	0,168
	Orta/Kötü	107	47,65	5,39		
Bağlaşık benlik kurgusu	İyi	60	43,35	6,57	-1,800	0,074
	Orta/Kötü	107	45,10	5,72		
Geleneksel Dindarlık Ölçeği	İyi	60	36,28	11,58	0,354	0,724
	Orta/Kötü	107	35,64	10,95		
İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri	İyi	60	2,36	0,42	-0,197	0,844
	Orta/Kötü	107	2,37	0,43		
Çocuk istismarına ilişkin çocuktaki davranışsal belirtiler	İyi	60	2,42	0,43	0,135	0,893
	Orta/Kötü	107	2,41	0,44		
İhmalin çocuk üzerindeki belirtileri	İyi	60	1,99	0,57	-2,646	0,009*
	Orta/Kötü	107	2,27	0,69		
İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri	İyi	60	2,62	0,42	-0,693	0,489
	Orta/Kötü	107	2,67	0,43		
İstismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri	İyi	60	2,96	0,52	0,096	0,924
	Orta/Kötü	107	2,95	0,54		
Çocuk istismarı ve ihmaliinde ailesel özellikler	İyi	60	2,65	0,53	-0,153	0,879
	Orta/Kötü	107	2,66	0,68		
Çocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti ve Risklerinin Tanılanma Ölçeği Geneli	İyi	60	2,50	0,30	-1,027	0,306
	Orta/Kötü	107	2,56	0,36		

* $p < 0,05$

Tablo 8’de katılımcıların ekonomik düzeylerine göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması bağımsız örneklem t testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 8 incelendiğinde, araştırmaya katılanların ekonomik düzeylerine göre Benlik kurgusu ölçeği alt boyutları olan Bağımsız benlik kurgusu ve Bağlaışık benlik kurgusundan almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Ekonomik düzeyi iyi olan katılımcıların Bağımsız benlik kurgusu, ekonomik düzeyi orta/kötü olan katılımcıların ise Bağlaışık benlik kurgusu puanları diğerlerinden daha yüksek hesaplanmasına karşın aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Katılımcıların ekonomik düzeylerine göre Geleneksel Dindarlık Ölçeği genelinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Ekonomik düzeyi iyi olan katılımcıların Geleneksel Dindarlık ölçeğinden aldıkları puan ortalaması, ekonomik düzeyi orta/kötü olan katılımcıların puanlarından daha yüksek hesaplanmasına karşın aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Araştırmaya dahil olan bireylerin ekonomik düzeylerine göre ÇİİBRT ölçeği alt boyutu olan İhmalin çocuk üzerindeki belirtileri boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Ekonomik düzeyi orta/kötü olan katılımcıların puanları, ekonomik düzeyi iyi olan katılımcıların puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir.

Katılımcıların ekonomik düzeylerine göre ÇİİBRT ölçeğinin alt boyutları olan İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri, Çocuk istismarına ilişkin çocuktaki davranışsal belirtileri, Çocuk istismarına ilişkin çocuktaki davranışsal belirtileri, İstismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri, Çİİ ailesel özellikleri ile ÇİİBRT ölçek genelinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Ekonomik düzeylerine bakılmaksızın katılımcılar ÇİİBRT ölçek genelinden ve söz konusu alt ölçeklerden benzer puanlar almışlardır.

Tablo 9.

Katılımcıların Çİİ konusunda bilgi sahibi olma durumlarına göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması(n=175)

	Bilgi sahibi olma	n	$\bar{x}$	S	t	P
Bağımsız benlik kurgusu	Evet	152	48,55	5,22	2,334	0,021*
	Hayır	23	45,83	5,25		
Bağlaşıklık benlik kurgusu	Evet	152	44,34	6,55	0,474	0,636
	Hayır	23	43,65	5,65		
Geleneksel Dindarlık Ölçeği	Evet	152	35,68	11,62	-0,581	0,562
	Hayır	23	37,17	10,26		
İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri	Evet	152	2,34	0,43	-3,506	0,001*
	Hayır	23	2,66	0,33		
Çocuk istismarına ilişkin çocuktaki davranışsal belirtiler	Evet	152	2,38	0,44	-3,407	0,001*
	Hayır	23	2,71	0,38		
İhmalin çocuk üzerindeki belirtileri	Evet	152	2,14	0,67	-2,008	0,046*
	Hayır	23	2,43	0,49		
İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri	Evet	152	2,64	0,43	-2,272	0,024*
	Hayır	23	2,85	0,35		
İstismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri	Evet	152	2,96	0,55	0,804	0,423
	Hayır	23	2,87	0,34		
Çocuk istismarı ve ihmaliinde ailesel özellikler	Evet	152	2,65	0,64	-0,790	0,431
	Hayır	23	2,76	0,52		
Çocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti ve Risklerinin Tanılanma Ölçeği Geneli	Evet	152	2,52	0,34	-2,637	0,009*
	Hayır	23	2,72	0,27		

* $p<0,05$

Tablo 9'da katılımcıların Çİİ konusunda bilgi sahibi olma durumlarına göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması bağımsız örneklem t testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 9 incelendiğinde, araştırmaya dahil olan bireylerin Çocuk istismarı ve ihmali konusunda bilgi sahibi olma durumlarına göre Benlik kurgusu ölçeği alt boyutu olan Bağımsız benlik kurgusu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Konu hakkında bilgi sahibi olan bireylerin Bağımsız benlik kurgusu puanları, bilgi sahibi olmayan bireylerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Çİİ konusunda bilgi sahibi olma durumlarına göre katılımcıların Geleneksel Dindarlık Ölçeği genel puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Çocuk istismarı ve ihmali konusunda bilgi sahibi olmayan katılımcıların puanları, konu hakkında bilgi sahibi olan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına karşın aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Araştırmaya dahil edilenlerin bireylerin Çİİ konusunda bilgi sahibi olma durumlarına göre ÇİİBRT ölçeği alt boyutları olan İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri, Çocuk istismarına ilişkin çocuktaki davranışsal belirtileri, İhmalin çocuk üzerindeki belirtileri ve İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır ($p<0,05$). Çocuk istismarı ve ihmali konusunda bilgi sahibi olmayan katılımcıların İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri, Çocuk istismarına ilişkin çocuktaki davranışsal belirtileri, İhmalin çocuk üzerindeki belirtileri ve İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri alt ölçeklerinden almış oldukları puanlar, bilgi sahibi olan katılımcıların puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Çİİ konusunda bilgi sahibi olma durumlarına göre katılımcıların ÇİİBRT Ölçek Geneli puanlarına arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p>0,05$). Konu hakkında bilgi sahibi olan ve olmayan katılımcıların ölçek genelinden aldıkları puanlar benzerdir.

Tablo 10.

Katılımcıların Çİİ konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünme durumlarına göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması(n=175)

	Yeterli bilgi	n	$\bar{x}$	s	t	P
Bağımsız	Evet	64	48,75	5,52	1,056	0,292
benlik kurgusu	Hayır	111	47,87	5,15		
Bağlaşık	Evet	64	44,23	6,82	-0,018	0,986
benlik kurgusu	Hayır	111	44,25	6,23		
Geleneksel	Evet	64	35,63	12,34	-0,223	0,823
Dindarlık Ölçeği	Hayır	111	36,03	10,93		
İstismarın çocuk üzerindeki	Evet	64	2,35	0,40	-0,604	0,546
fiziksel belirtileri	Hayır	111	2,39	0,45		
Çocuk istismarına ilişkin	Evet	64	2,38	0,39	-1,041	0,299
çocuktaki davranışsal	Hayır	111	2,45	0,47		
belirtiler						
İhmalin çocuk	Evet	64	2,12	0,62	-0,865	0,389
üzerindeki belirtileri	Hayır	111	2,21	0,68		
İstismar ve ihmale	Evet	64	2,64	0,41	-0,647	0,518
yatkın ebeveyn özellikleri	Hayır	111	2,68	0,43		
İstismar ve ihmale	Evet	64	2,90	0,51	-1,016	0,311
yatkın çocukların özellikleri	Hayır	111	2,98	0,53		
Çocuk istismarı ve	Evet	64	2,53	0,61	-2,246	0,026*
ihmalinde ailesel özellikler	Hayır	111	2,74	0,63		
Çocuk İstismarı ve İhmalinin	Evet	64	2,49	0,32	-1,728	0,086
Belirti ve						
Risklerinin Tanılanma Ölçeği	Hayır	111	2,58	0,35		
Geneli						

* $p < 0,05$

Tablo 10'da katılımcıların Çİİ konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünme durumlarına göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması bağımsız örneklem t testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 10 incelendiğinde, araştırmaya katılanların çocuk istismarı ve ihmali konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünme durumlarına göre Benlik kurgusu ölçeği alt boyutları olan Bağımsız benlik kurgusu ve Bağlaışık benlik kurgusundan almış oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Konu hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünen ve düşünmeyen bireylerin söz konusu alt ölçeklerden benzer puanlar aldıkları görülmektedir.

Katılımcıların Çİİ konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünme durumlarına göre Geleneksel Dindarlık Ölçeği genelinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Konu hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünen ve düşünmeyen bireylerin ölçekten almış oldukları puanlar benzerdir.

Araştırma kapsamına alınan bireylerin Çİİ konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünme durumlarına göre ÇİİBRT ölçeği alt boyutu olan Çocuk istismarı ve ihmaliinde ailesel özellikler alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Çocuk istismarı ve ihmali konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığını düşünen katılımcıların alt ölçekten almış oldukları puanlar istatistiksel olarak anlamlı düzeyde konu hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünenlerden daha yüksektir. Çİİ konusunda yeterli bilgiye sahip olma durumlarına göre katılımcıların ÇİİBRT ölçeği genel puanlarına arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p>0,05$). Konu hakkında yeterli bilgisi olduğunu düşünen ve düşünmeyen katılımcıların ölçek genelinden aldıkları puanlar benzerdir.

Tablo 11.

Katılımcıların Çocuk istismarı çeşitleri hakkında bilgi sahibi olma durumlarına göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması(n=175)

	Bilgi sahibi Olma	n	$\bar{x}$	S	t	P
Bağımsız benlik kurgusu	Evet	77	48,66	5,71	1,038	0,301
	Hayır	98	47,83	4,93		
Bağlaşık benlik kurgusu	Evet	77	44,81	6,25	1,020	0,309
	Hayır	98	43,81	6,57		
Geleneksel Dindarlık Ölçeği	Evet	77	36,77	12,24	0,908	0,365
	Hayır	98	35,18	10,77		
İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri	Evet	77	2,30	0,43	-2,074	0,040*
	Hayır	98	2,44	0,42		
Çocuk istismarına ilişkin çocuktaki davranışsal belirtiler	Evet	77	2,34	0,45	-2,308	0,022*
	Hayır	98	2,49	0,43		
İhmalin çocuk üzerindeki belirtileri	Evet	77	2,09	0,64	-1,549	0,123
	Hayır	98	2,25	0,67		
İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri	Evet	77	2,59	0,46	-2,118	0,036*
	Hayır	98	2,73	0,38		
İstismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri	Evet	77	2,99	0,58	0,796	0,427
	Hayır	98	2,92	0,48		
Çocuk istismarı ve ihmaliinde ailesel özellikler	Evet	77	2,61	0,71	-0,975	0,331
	Hayır	98	2,71	0,55		
Çocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti ve Risklerinin Tanılanma Ölçeği Geneli	Evet	77	2,49	0,36	-1,984	0,049*
	Hayır	98	2,59	0,32		

* $p < 0,05$

Tablo 11’de katılımcıların Çocuk istismarı çeşitleri hakkında bilgi sahibi olma durumlarına göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması bağımsız örneklem t testi kullanılarak verilmiştir.

Tablo 11 incelendiğinde, araştırmaya dahil olan bireylerin Çocuk istismarı çeşitleri hakkında bilgi sahibi olma durumlarına göre Benlik kurgusu ölçeği alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Çocuk istismarı çeşitleri hakkında bilgi sahibi olan ve olmayan katılımcıların Bağımsız benlik kurgusu ve Bağlaşık benlik kurgusu puanları benzerdir.

Çocuk istismarı çeşitleri hakkında bilgi sahibi olma durumlarına göre katılımcıların Geleneksel Dindarlık Ölçeği genel puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). İstismar çeşitleri hakkında bilgi sahibi olan katılımcıların puanları, bilgi sahibi olmayan katılımcıların puanlarından yüksek bulunmasına karşın aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Araştırma kapsamına alınanların Çocuk istismarı çeşitleri hakkında bilgi sahibi olma durumlarına göre İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri ve Çocuk istismarına ilişkin çocuktaki davranışsal belirtiler alt boyutları ile ÇİİBRT ölçeği Genel puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). İstismar çeşitleri hakkında bilgi sahibi olmayan katılımcıların puanları, bilgi sahibi olan katılımcıların puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Tablo 12.

Katılımcıların benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması(n=175)

		Bağımsız benlik kurgusu	Bağlaşık benlik kurgusu	Geleneksel Dindarlık Ölçeği	İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri	Çocuk istismarına ilişkin çocuktaki davranışsal belirtiler	İhmalin çocuk üzerindeki belirtileri	İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri	İstismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri	Çocuk istismarı ve ihmalinde ailesel özellikler	Çocuk istismarı ve ihmalinin Belirti ve Risklerinin Tanılanma Ölçeği Genel
Bağımsız benlik kurgusu	R	1,000									
	P										
Bağlaşık benlik kurgusu	R	0,260	1,000								
	p	0,000*									
Geleneksel Dindarlık Ölçeği	r	0,014	0,262	1,000							
	p	0,849	0,000*								
İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri	r	-0,155	0,004	0,066	1,000						
	p	0,041*	0,961	0,382							
Çocuk istismarına ilişkin çocuktaki davranışsal belirtiler	r	-0,121	-0,025	-0,046	0,562	1,000					
	p	0,110	0,747	0,548	0,000*						
İhmalin çocuk üzerindeki belirtileri	r	-0,148	0,220	-0,048	0,555	0,411	1,000				
	p	0,050	0,003*	0,524	0,000*	0,000*					
İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri	r	-0,210	-0,103	0,071	0,460	0,474	0,333	1,000			
	p	0,005*	0,175	0,351	0,000*	0,000*	0,000*				
İstismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri	r	0,076	-0,019	0,108	-0,004	0,056	-0,011	0,234	1,000		
	p	0,319	0,807	0,156	0,960	0,462	0,885	0,002			
Çocuk istismarı ve ihmalinde ailesel özellikler	r	-0,057	-0,036	-0,040	0,313	0,398	0,229	0,476	0,324	1,000	
	p	0,450	0,635	0,595	0,000*	0,000*	0,002*	0,000*	0,000*		
Çocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti ve Risklerinin Tanılanma Ölçeği Genel	r	-0,149	0,029	0,018	0,706	0,708	0,669	0,724	0,414	0,719	1,000
	p	0,049*	0,700	0,810	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	

*p<0,05

Tablo 12.'de araştırma kapsamına alınan bireylerin benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanları arasındaki ilişkinin saptanmasına yönelik uygulanan Pearson korelasyon analizi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 12. incelendiğinde katılımcıların benlik kurgusu ölçeğinde yer alan bağımsız benlik kurgusu alt boyutu puanları ile ÇİİBRT ölçeği Genelinden ve İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri, İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar bulunduğu görülmüştür (p<0,05).

Katılımcıların bağımsız benlik kurgusu puanları arttıkça, ÇİİBRT ölçeği Genelinden ve İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri, İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri alt boyutlarından aldıkları puanlar azalmaktadır.

Araştırmaya katılan bireylerin bağlaşıp benlik kurgusundan aldıkları puanlar ile geleneksel dindarlık ölçeğinden ve ÇİİBRT ölçeğinde bulunan ihmalin çocuk üzerindeki belirtileri alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyon bulunduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Katılımcıların bağlaşıp benlik kurgusundan aldıkları puanlar arttıkça, geleneksel dindarlık ölçeğinden ve ihmalin çocuk üzerindeki belirtileri alt boyutundan aldıkları puanlar da artmaktadır.

Katılımcıların geleneksel dindarlık ölçeğinden aldıkları puanlar ile ÇİİBRT ölçeği Genelinden ve ölçekteki alt boyutlardan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir korelasyon bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 13.

Katılımcıların benlik kurgusu ölçeğinde bulunan bağımsız ve bağlaşıp benlik kurgusu puanlarının karşılaştırılması (n=175)

	N	$\bar{x}$	s	Min	Max	T	P
Bağımsız benlik kurgusu	175	48,19	5,29	26,00	59,00	7,272	0,000*
Bağlaşıp benlik kurgusu	175	44,25	6,43	22,00	58,00		

* $p<0,05$

Tablo 13.'te araştırma kapsamına benlik kurgusu ölçeğinde bulunan bağımsız ve bağlaşıp benlik kurgusu puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin eşleştirilmiş örneklem t testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 13. incelendiğinde katılımcıların bağımsız benlik kurgusu puanları ile bağlaşıp benlik kurgusu puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmış olup, bağımsız benlik kurgusu puanlarının bağlaşıp benlik kurgusu puanlarına göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

5.BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu çalışmada genel olarak çocuk istismarı ve ihmali farkındalığının kadınlarda, TC uyruklularda, gelir düzeyi iyi olanlarda daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerinin, kültürel ve ekonomik faktörlerin farkındalık geliştirmede önemli rol oynadığı düşünülmektedir (Markus, 2003). Diğerlerine bakım verme, duyarlı olma yönünde sosyalleşmeleri sağlanan kadınların, bu tür vakalara daha fazla tanık olarak daha yüksek düzeyde farkındalık geliştirme durumunda olan TC uyruklu katılımcıların ve temel ihtiyaçları karşılama sorunuyla uğraşmayan gelir durumu iyi olan katılımcıların bu boyutta daha iyi olmaları beklenebilecek bir sonuç olmaktadır. Benlik kurgusunu konu alan başka çalışmalarda kadınların daha çok bağlaşıklık bir benlik kurgusu özelliği taşıdığı fakat benlik türleri içerisinde bağımsız olanla cinsiyetler konusunda anlam taşıyan bir ilişkinin yoğun olarak ortaya çıkmadığı gözlemlenmektedir (Markus, 2003).

Bağımsız benlik kurgusu genel olarak ayrıışıklık, bireysellik ve kendine özgü olmanın idealleştirildiği ve vurgulandığı bireyci Batı kültürlerini temsil etmektedir (Özdemir, 2012). Bireye yapılan bu vurgunun bireyin kendisi kadar diğerlerinin de yüksek düzeyde farkındalığına yol açtığı ve istismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri, istismar ve ihmale yatkın ebeveyn özelliklerine de daha fazla farkındalık geliştirdiği söylenebilir. Bağlaşıklık benlik kurgusunun temel özelliği, benliğin diğerleri ile bağlı ve daha büyük bir bütünün parçası olarak algılanmasında yer alır (Kağıtçıbaşı, 2002). Davranışlar bağlaşıklık benlik doğrultusunda düzenlenirken diğerlerine, ilişkilere ve bağlamsal faktörlere dayanması bağlaşıklık benlik kurgusu eğilimi arttıkça

dindarlık düzeyinin artmasını ve ihmalin çocuk üzerindeki belirtilerine yönelik farkındalık düzeylerinin azalmasını açıklamaktadır.

Bu anlamda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yapılan bu çalışmada da tespitinin yapıldığı ve araştırma sonuçlarına yansıyan vaka sayısı miktarında bildiriminin yapılmadığı ve kayıtlara yansımayan, araştırmaya dahil olamayan çok miktarda vakalar da olup; inanç ve kültür sebebiyle kendilerini gizli tuttukları için istismara uğrayan çocukların miktarının bulunan araştırmaların sonuçlarından çok daha fazla olduğu düşünülmektedir (Kurdoğlu ve ark. 2011). Aynı şekilde konuyla ilgili yapılan analizler çocuklara yönelik istismarın ortaya çıkması daha çok tesadüfen çocuğun normal olmayan davranışlar sergilemesi ve fiziksel bazı problemleri olduğu için çocuğun muayene edildikten sonra istismara uğramış olduğu ortaya çıkmaktadır (İnsan Hakları Derneği, 2008; Polat, 2007a, s.42).

Literatürde ki yoğun bulunan sonuçların aksine, Cirhinlioğlu (2006) tarafından yapılmış daha önceki bir araştırmada cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunarak bağımsız benlik kurgusundan alınan puanların kadınlarda daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fakat ulaşılan bu sonuç literatür içerisinde yapılan birçok çalışmaya göre kadınların bağımsız benlik kurgusuna sahip olması yönü ile farklılık göstermektedir ve çoğu çalışmadan ayrılmaktadır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde benlik kurgusu ile ilgili yapılan çalışmalar çok sınırlıyken, Türkiye’de yapılan çalışmada hem bağımsız hemde bağlaşıklık benlik kurgularının kişinin iyi oluşu ile olumlu yönde bir bağlantı taşıdığı yapılan araştırmalar sonucunda belirtilmiştir (Özdemir, 2012). Yapılan çalışma içerisinde, yaş gruplarına bakılmaksızın Bağımsız benlik kurgusu ve Bağlaşıklık benlik kurgusu puanları benzerdir ve istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Yanısıra ekonomik düzeyi iyi olan katılımcıların Bağımsız benlik kurgusu, ekonomik düzeyi orta/kötü olan katılımcıların ise Bağlaşıklık benlik kurgusu puanları diğerlerinden daha yüksek hesaplanmasına karşın aralarındaki fark bu araştırma için istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir. Bu durumda Kağıtçıbaşı’nın (2002) ekonomik gelire bağlı olarak bir yükselme gerçekleşince, ailelerin çocuklarına verdikleri değer artacağını ve çocuklarının bağımsızlıklarının arkasında duracakları, bu şekilde hem

kişisel hemde bağımsızlık gereksinimlerini karşılayan çocuklar yetiştirilebileceği şeklindeki çıkarımlarını tehitleyen bir bulgu olduğu söylenebilir. Ergen yaş grupları ile yapılan bir araştırmada ilişkisel benliğe ve özerk ilişkisel benliğe sahip olan kişilerin yaşamdan aldıkları doyumları ile olumlu duygu boyutları yalnızca özerk benliğe sahip olan bireylere göre daha yoğun olduğu yapılan çalışmaların bulguları arasındadır (Koydemir ve Mısır, 2015).

Öte yandan, evreni aynı olan fakat farklı örneklemin oluşturduğu bir çalışmaya bakıldığında uygulanan öğrencilerin yaş gruplarına göre ÇİİBRT ölçeği genelinden ve alt boyutlarından sahip oldukları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (Tezdiğ C., 2017) ancak bu çalışmada aynı ölçeğin sonuçlarına göre, 20 yaş ve altı yaş grubuna mensup katılımcıların yanıtları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olarak bulunmuştur. Böylece hem literatürde benzer konun çalışılıp aynı evrene uygulanan bir araştırma arasındaki farklılıkların olabileceğini gözlemlerken hemde zaman ve yaşa bağlı demografik değişkenlerin aynı olmayışı birbirinden farklı sonuçlar alınabileceğini gözlemlemek mümkün olmuştur. Bunun yanında aynı ölçek genelinden cinsiyete göre kadınların aldığı puanlar erkeklere göre daha yüksek bulunmuşken, (Tezdiğ C., 2017) araştırmamızda katılımcıların cinsiyetlerine bakılmaksızın söz konusu alt ölçeklerden ve ölçek genelinden aldıkları puanların benzer çıktığı tespit edilmiştir.

Literatürde bu konudaki diğer çalışmalara bakıldığında cinsiyet açısından konuyu filtrelemek gerekirse, bir istismar değerlendirilirken bunun çeşitleri arasından en fazla bilinen ve farkına varılanlardan biri olan fakat çok konuşulmayan duygusal istismarın farkındalık oranları, kadınlarda erkeklere kıyasla daha da fazla olup, demografik değişkenler açısından yaş ile değerlendirilecek olursada 18-25 yaş arası kişilerin farkındalığının daha fazla olduğunu görmek mümkündür. (Karanis, 2016) Bu durumda daha önce yapılan çalışmalardan büyük bir çoğunluğundan elde edilen bulgular, yaş oranının düştükçe farkındalığın daha da arttığını ifade etmekte olduğu için yapılan bu çalışmayı da destekler nitelikte ve yaş değişkeni açısından benzer sonuçlar elde edildiğini göstermiştir.

Bir taraftan da yine demografik değişkenler ışığında uygulanan araştırmadan elde edilen bulgular, çocuğın istismar edilmesinde ekonomik düzeylerinde yüksek oranda etkili olduğunu gözler önüne sermekte etkili olmuştur.

Araştırmada Çİİ konusu ile benlik kurgusunun yanısıra kişilerin dindarlık seviyelerinin etkisinde incelenmiştir. Bu durumda demografik değişkenler ile dindarlık arasındaki ilişkilere bakılıp anlamlı bulunan analizler uyruklar açısından TC uyruklu bireylerin Geleneksel Dindarlık Ölçeği puanları, KKTC uyruklu bireylerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulgusu, geçmiş literatür tarandığında Yapıcı ve Emre'nin (2015) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yaşayan kişilerin değer yönelimlerine bakıldığında Kıbrıslıların hazcılığa değer verdiğini, Türkiye'den gelen göçmenlerin daha çok başarı ve uyma ile geleneksellik ve dindarlık değerlerinin onlar için daha önemli olduğunu ortaya çıkartan çalışmalarına ve görüşlerine paralellik göstermektedir. Literatür incelendiğinde yaşı ile ilerledikçe ve yetişkinlik boyutu arttıkça dindarlık seviyesinin de artacağını öne süren çalışmaların aksine, genç yetişkinlerin geleneksel dindarlık ölçeğinden aldığı puanlar ileri yetişkinlere göre daha yüksektir. Analizimiz bu anlamda yapılan bazı araştırmaların aksine olduğunu göstermektedir (Uysal, 2006: 147; Karaca, 1997: 348; Çelik, 2002: 231; Mehmedoğlu, 2004: 163). İnsanların bulundukları konum, coğrafya ve yaşadıkları çevrenin etkisiyle değişim ile etkilenmeye müsait bir canlı olduğunu unutmazsak, yaşı ve zamana bağlı olarak dini tutumun da farklılık göstermesi muhtemel kaçınılmaz sonuçlardan biri olabilir.

Kayıklık'ın (2003) yaşı ve dindarlık çalışmalarında kendi analizlerinin sonuçlarından bambaşka bulgulara da ulaşılabileceği görüşüne yaptığımız çalışmanın sonucu bir örnek olarak gösterilebilir. Dindarlık açısından bir diğer nokta; demografik değişkenler içinde bulunan cinsiyete bakıldığında araştırmada kadınların erkeklere göre daha fazla dindar olabileceği görölmektedir. Yine şartlara göre değişken sonuçlar gösterecek analizler yapılsada kadınların dini tutumlarının daha yüksek miktarda olduğunu ortaya çıkaran ve araştırma analizini destekleyen aynı bulguların olduğu birçok araştırma mevcuttur. (Çelik, 2002: 31; Kirman, 2005: 128; Coştı, 2011: 232; Karaşahin, 2007: 290). Kadınların bu tutumları dindarlık düzeylerinin benlik

kurgularına etkisine yada birinin diğzerinin oluşumuna etkisi olabilir. Ozorak (1996) kadınların dini tek başlarına ve sessiz bir şekilde yaşamaktansa, başkaları ya da başka durumlarla olan ilişkinin bir parçası ve aradaki ağ olarak anladıklarını önesürmüştür.

Bireyler topluma karışırken ve kendilerine verdikleri bireysel değer içerisinde dindarlık ile dine yönelimin etkisinin büyük olması yapılan bir çok çalışma ve araştırma ile ispatlanmıştır. Bu çalışmalardan birinde,bireylerin inanç sistemi bütününde inandıkları din ile kendilerini gerçekleştirdiği süreç birbirini pozitif yönde desteklemekte ve inançlarının benliğinin oluşmasında anlamlı farkları ve ilişkileri meydana getirdiği bulunmuştur (Özdoğan, 1995). Bu durum aslında yıllar sonra da bakıldığında kendi çalışmamızın sonucu ile kıyaslandığında anlamlı olan bulgunun çok da değişmediğini göstermiş, bağlaşıık benlik kurgusu puanlarının artması aynı anda geleneksel dindarlık ölçeği ile ihmal seviyesinin çocuk açısından belirtilerini belirleyen ölçeğin puanlarını arttırmıştır. Bu durum hem dindarlık ile benlik arasında ciddi bir ilişkinin olduğunu düşündürmüştür.

6.BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1.Sonuç

Yapılan araştırma genelinin sonuç ve öneriler kısmında istatistiksel bulgulara dayandırılarak ortaya çıkan veriler ve sonuçlarla ilgili öneriler yer almaktadır. Bu araştırma çocukların maruz kaldığı istismar ve ihmal ile bu istismar ve ihmalin çeşitleri, tanımı, sonuçları ile araştırmaya katılan bireylerin taşıdığı benlik kurgusu ve dindarlık seviyesi arasındaki ilişkinin belirlenmesi maksadıyla yapılmış bir araştırmadır. Araştırmada kullanılan tarama modeli ise ilişkisel tarama modelidir. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri ile *Çİİ hakkında bilgi sahibi olma durumları* göre benlik kurgusu, geleneksel dindarlık ve Çocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti ve Risklerin Tanılanma ölçeğinden aldıkları puanları karşılaştırılırken, bağımsız değişken iki kategorili ise bağımsız örneklem t testi, üç ve üzeri sayıda kategorili ise ANOVA kullanılmıştır. ANOVA’da çoklu karşılaştırmalar için post-hoc test olarak Tukey testi uygulanmıştır. Katılımcıların benlik kurgusu, geleneksel dindarlık ve ÇİİBRT ölçeğinden aldıkları puanları puanlar arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmelere göre;

Araştırmaya dahil olan bireylerin %86,86’sının çocuk istismarı ve ihmali konusunda bilgi sahibi olduğu, fakat %63,43’ünün yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünmediği, çocuk istismarı ve ihmalinin çeşitleri konusunda da katılımcıların %56’sının bilgi sahibi olmadığı belirlenmiştir.

Katılımcıların yaş gruplarına göre Benlik kurgusu ölçeği alt boyutları olan Bağımsız benlik kurgusu ve Bağlaışık benlik kurgusundan aldığı puanlardan

anlamli bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır yani yaş gruplarına bakılmadan Bağımsız benlik kurgusu ve Bağlaşıık benlik kurgusu puanları benzerdir.

Katılımcıların yaş gruplarına göre Geleneksel Dindarlık Ölçeği genelinden aldıkları puanlar açısından bakılacak olursa anlamlı bir fark ifade etmemektedir. 21-23 yaş arası katılımcıların ölçekten aldıkları puan ortalaması diğer yaş gruplarının aldığı puanların ortalaması hesaplandığında diğerlerinden daha yüksek olmasına rağmen aldıkları puanlar açısından bakılacak olursa anlamlı bir fark ifade etmemektedir.

Araştırmaya dahil olan bireylerin yaş gruplarına göre ÇİİBRT ölçeği alt boyutu olan İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. 20 yaş ve altı yaş grubuna mensup katılımcıların ölçekten aldıkları puanlar, 21-23 yaş arası yaş grubuna mensup katılımcıların puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının karşılaştırılması yapıldıktan sonra yalnızca ÇİİBRT ölçeği alt boyutları olan İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri, Çocuk istismarına ilişkin çocuktaki davranışsal belirtileri, İhmalin çocuk üzerindeki belirtileri ve İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiştir. Erkek katılımcıların söz konusu ölçeklerden aldıkları puan ortalaması kadın katılımcıların aldıkları puan ortalamasından daha yüksek bulunmuştur ve cinsiyetler arasındaki puan farkı istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir.

Katılımcıların uyruklarına göre ölçekler ışığında yapılan karşılaştırılmada, KKTC uyruklu katılımcıların Bağımsız benlik kurgusu ve Bağlaşıık benlik kurgusu puanları, TC uyruklu katılımcıların puanlarından daha yüksek hesaplanmasına karşın aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Katılımcıların uyruklarına göre Geleneksel Dindarlık Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır. TC uyruklu bireylerin

Geleneksel Dindarlık Ölçeği puanları, KKTC uyruklu bireylerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir.

Araştırmaya dahil olan bireylerin uyruklarına göre ÇİİBRT ölçeği alt boyutu olan İhmalin çocuk üzerindeki belirtileri boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. KKTC uyruklu bireylerin alt ölçekten aldıkları puanlar, TC uyruklu bireylerin aldıkları puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir.

Araştırmaya dahil edilen bireylerin medeni durumlarına göre benlik kurgusu ölçeği, geleneksel dindarlık ölçeği ve ÇİİBRT ölçeği puanlarının sonuçlarına bakılacak olursa, Evli ve bekar katılımcıların ölçek genelinden ve ölçeğe ait alt boyutlardan almış oldukları puan ortalamaları benzerdir.

Araştırmaya dahil olan bireylerin ekonomik düzeylerine göre diğer ölçeklerdeki puanlarda anlamlı bir fark olmadığı, yalnızca Çocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti ve Risklerin Tanılanma ölçeği alt boyutu olan İhmalin çocuk üzerindeki belirtileri boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Ekonomik düzeyi orta/kötü olan katılımcıların puanları, ekonomik düzeyi iyi olan katılımcıların puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir.

Araştırmaya dahil olan bireylerin Çİİ konusunda bilgi sahibi olma durumlarına göre Benlik kurgusu ölçeği alt boyutu olan Bağımsız benlik kurgusu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmüştür. Konu hakkında bilgi sahibi olan bireylerin Bağımsız benlik kurgusu puanları, bilgi sahibi olmayan bireylerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Araştırmaya dahil olan bireylerin Çİİ konusunda bilgi sahibi olma durumlarına göre Benlik kurgusu ölçeği alt boyutu olan Bağımsız benlik kurgusu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmüştür. Konu hakkında bilgi sahibi olan bireylerin Bağımsız benlik kurgusu puanları, bilgi sahibi olmayan bireylerin puanlarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Araştırmanın asıl amaçlarının sonucuna bakıldığında katılımcıların benlik kurgusu ölçeğinde yer alan bağımsız benlik kurgusu alt boyutu puanları ile

ÇİİBRT Ölçeği Genelinden ve İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri, İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar bulunduğu görülmüştür. Katılımcıların bağımsız benlik kurgusu puanları arttıkça, ÇİİBRT Ölçeği Genelinden ve İstismarın çocuk üzerindeki fiziksel belirtileri, İstismar ve ihmale yatkın ebeveyn özellikleri alt boyutlarından aldıkları puanlar azalmaktadır.

Araştırmaya katılan bireylerin bağlaşıklık benlik kurgusundan aldıkları puanlar ile geleneksel dindarlık ölçeğinden ve ÇİİBRT ölçeğinde bulunan ihmalin çocuk üzerindeki belirtileri alt boyutundan aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyon bulunduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların bağlaşıklık benlik kurgusundan aldıkları puanlar arttıkça, geleneksel dindarlık ölçeğinden ve ihmalin çocuk üzerindeki belirtileri alt boyutundan aldıkları puanlar da artmaktadır.

6.2.Öneriler

Yapılan araştırma KKTC’de yaşayan 18-65 yaş arası bireylerde yapıldığı için araştırma sonrasında aynı çalışma farklı örneklem gruplarında uygulanabilir. Yapılacak sonraki araştırmalarda farklı araştırma modelleri kullanılabilir.

Araştırma sonrasında Çİİ ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığını düşünen bireyler ile çocuk istismarının çeşitleri konusunda bilgi sahibi olmayan bireylere konu ile ilgili eğitim programları düzenlenebilir.

Düzenlenen eğitim programları sonucunda çocuk istismarı farkındalığının seviyesi çeşitli ölçekler aracılığıyla değerlendirilip, çocuk istismarı ve ihmali konusunda önleme çalışmaları yapılabilir.

Klinisyenler istismar vakaları ile karşılaştığı zaman bu vakalar istismarın hangi çeşidi olduğunu ayırtedip, ailelerin benlik tutumlarını da göz önünde bulundurmaları vakanın çözümlenmesi konusunda daha faydalı olabilir.

KAYNAKÇA

- Ahioğlu, N. (2004). Yayınlara ve Yargı Kararlarına Göre Türkiye’de Çocuk İstismarı, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi, 3,(6),277-286.
- Akacan, B.(2011).Okullardaki Çocuk İstismarının Orta Öğretimde Görev Yapan Eğitimcilerin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Akduman, G. G. (2007), Suça Karışan 12-15 Yaş Grubundaki Çocuklarda Akran İstismarı ve Kendilik Algısının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Arıkan, Ç. (1996), Yoksulluk, Evlilikte Geçimsizlik ve Boşanma, Şafak Matbaası, Ankara.
- Armağan, A. ve Deniz, Ş. (2012). Çocuk istismarının sosyal paylaşım platformlarında temsil biçimleri: Pozantı Cezaevinde kalan çocuklar örneğinin Ekşi Sözlük’te sunumu. International Journal of Social Science, 5(7): 69-88.
- Aslan, S. H., Alparslan, Z. N. (1999). Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği’nin Bir Üniversite Öğrencisi Örnekleminde Geçerlik, Güvenirlik ve Faktör Yapısı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 10(4):275-285
- Atauz, S.(1991). “*Kitle İletişim Araçlarında Çocuk İstismarı ve İhmali*” *Çocuk İstismarı ve İhmali, Çocukların Kötü Muameleden Korunması 1. Ulusal Kongresi*, Ankara: Gözde Repro Ofset.
- Atkinson, R. L., Atkinson, R.C., Smith, E.E, Bem, D.J. ve Nolen-Hoeksema, S.N. (2002), Psikolojiye Giriş, Arkadaş Yayınları, Ankara.
- Aydın, M. (2008). *Çocukların Cinsel İstismarı ve Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*.Ankara:Seçkin Yayıncılık.

- Ayral, F. (2010). *Çocukların Cinsel İstismarı Suçu ve Bu Suçla Müdahale*.İstanbul:Yalın Yayıncılık.
- Ayvaz, M. & Aksoy, M.C. (2004).Çocuk istismarı ve ihlali:Ortapedik yönleri. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 1(35), 27-33.
- Banaji, M. R., & Prentice, D. A. (1994). The self in social contexts. *Annual review of psychology*, 45(1), 297-332.
- Baynal, F. (2015). Yetişkinlerde Dindarlık ve Ruh Sağlığı İlişkisinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Itobiad: İnsan ve Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi* , 4 (1).
- Bayraktar, S.(2015).*İnsanlığın Kanayan Yarası Çocuk İstismarı ve İhmali*.İstanbul:Nobel Tıp Kitapevleri.
- Berkmen, B., & Seçim, G. 8-10 Yaş Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Çocuğa Yönelik Cinsel.
- Bilir, Ş. Arı, M. , Dönmez, N. & Güneysu, S. (1991). *4-12 yaşları arasında 16.100 çocukta örselenme durumları ile ilgili bir inceleme Çocuk İstismarı ve İhmali Çocukların Kötü Muameleden Korunması 1. Ulusal Kongresi*. Ankara: Gözde Repo Ofset
- Bolen, RM (2003). Çocuğun cinsel istismarı: Önleme mi, terfi mi? *Sosyal Hizmet* , 48 (2), 174-185.
- Bostancı, N., Albayrak, B., Bakoğlu, İ., & Çoban, Ş. (2006). Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travmalarının Depresif Belirtileri Üzerine Etkisi. *New/Yeni Symposium Journal*, 44, 189-195.
- Caner, A. (2005). 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar, *Legal Hukuk Dergisi*, s. 3303
- Cirhinlioğlu, F. G. (2006). Üniversite öğrencilerinde utanç eğilimi, dini yönelimler, benlik kurguları ve psikolojik iyilik hali arasındaki ilişkiler. *Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara*.

- Cirhinlioğlu, F.G. (2016). Geleneksel Dindarlık Ölçeği (Yayıneri;Cirhinlioğlu FG., Cirhinlioğlu Z. & KindapTepe, Y. (2016). Mediating Role of Religiousness in the Relationship between the Attachment Styles and Marital Quality. *Current Psychology*, Vol. 35, Issue, 131, 1-9. DOI 10.1007/s12144-016-9504-5).
- Coştu, Y. (2011). *Toplumsallaşma ve Dindarlık (Samsun Örneği)*. Ankara:
- Çakıcı, M. Çakıcı, E. Tatlısu, Ö. Bekiroğlu, Z. & Aksoy, A. (2003).*Kuzey Kıbrıs'ta Çocuk İstismarı Yaygınlığı*.Kıbrıs Türk Sağlığı Derneği.Lefkoşa-Kıbrıs:Mavi basın yayın.
- Çeçen,A.R.(2007). Çocuk Cinsel İstismarı: Sıklığı, Etkileri ve Okul Temelli Önleme Yolları. *İnsan Bilimleri Dergisi*,1(4),1-17.
- Çelik, C. (2002). *Şehirleşme ve Din*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Çocuk ve Gençlik Merkezi Yönetmeliği 30.9.2001/24539 sayılı kanunu - http://mevzuat.meb.gov.tr/html/24539_0.html adlı adresten 08.03.2016 tarihinde alınmıştır.
- Davarcı, Y., & Kayıklık, H. Çocukların Aile İçinde Şiddete Maruz Kalmaları Ve Dindarlıkları Üzerine Ampirik Bir Araştırma. *Bilimname*, 2016(32), 109-145.
- Derman, O. (2014). *Çocuk İstismarına ve İhmaline Yaklaşım*. Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi.
- Dönmez, E. (2009). Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenleri Ve Velilerin Çocuk İstismarına Ve İhmaline Yönelik Görüşleri. Yayılanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi,Konya.
- Ercan, H. (2013). Genç yetişkinlerde benlik kurgusu üzerine bir çalışma. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 5(2), 157-178.
- Finkelhor, D. ve Araji, S. (1986). *Çocuk cinsel istismarı üzerine bir kaynak kitap* . Adaçayı.
- Günay, Ü. (2000). *Din Sosyolojisi*. İstanbul: İnsan Yayınları.

- Güner, Ş. İ., Güner, S., & Şahan, M. H. (2010). Çocuklarda Sosyal ve Medikal Bir Problem;İstismar. *Van Tıp Dergisi*, 17(3), 108-113.
- Hastane Temelli Çocuk Koruma Merkezleri için Başvuru Kitabı(1. Bs).(2011).Ankara: UNICEF Türkiye Ofisi.
- Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions and organizations across nations*. Sage publications.
- Irmak T. (2008). Çocuk istismarı ve İhmalinin Yaygınlığı Ve Dayanıklılıkla İlişkili Faktörler. *İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 5 (2), 5- 23.
- Jones, J. W. (2004). Religion, Health and the Psychology of Religion: How the Research on Religion and Health Helps Us Understand Religion. *Journal of Religion and Health*, 43 (4), 317-328.
- Kağıtcıbaşı, C. (2002). Kültürel bağlamda bir aile değişim modeli. *Psikoloji ve kültürde çevrimiçi okumalar* , 6 (3), 1.
- Kara, B., Biçer, Ü. & Gökalp, A. S. (2004). Çocuk İstismarı. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 47(2), 140-151.
- Karaca, F. (2000). *Ölüm Psikolojisi*. İstanbul: Beyan Yay.
- Karaşahin, H. (2007). *Bir Batı Anadolu Kasabasında Dini Hayat–Gördes Örneği*.Ankara: Nadir Kitap.
- Kayıklık, H. (2005). Bireysel Yaşamda Dinsel Değişim. *Çukurova Üniversitesi*.
- Kirman, M. A. (2005). *Din ve Sekülerleşme*. Adana: Karahan Kitabevi.
- Koydemir, S. & Mısır, S. (2015). Benlik kurguları ve mutluluk: Deneysel bir hazırlama çalışması [Self-construals and happiness: An experimental priming study]. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(44), 49-60.
- Kurdoğlu, M., Kurdoğlu, Z., Güler, A. & Özgökçe, Ç. (2010). Türkiye'nin doğusunda çocukluk çağındaki cinsel istismar olgularının değerlendirilmesi. *Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Dergisi*, 7: 285-288.

- Kurt, A. "Benlik tipleri ile ilgili üç kavramsal model ve ölçeğin kültür ve toplumsal cinsiyetle ilişkili olarak karşılaştırılması." (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: ODTÜ, 2000.
- Markus, İK ve Kitayama, S. (2003). Kültür, benlik ve sosyal gerçeklik. *Psikolojik araştırma* , 14 (3-4), 277-283.
- Mehmedoğlu, A. U. (2004). *Kişilik ve Din*. İstanbul: DEM Yayınları.
- Olğar, M. (2011). Çocuk İstismarı ve İhmalinin Adli Diş Hekimliğindeki Yeri ve Önemi
- Ozorak, E. W. (1996). The Power, but not the Glory: How Women Empower
- Özdemir, B. ve Çelbiş, O. (2012). Cinsel saldırıya uğramış çocukta erken ve geç muayene bulgularının değerlendirilmesi. *Medicine Science*, 1(1):55-64.
- Özdoğan, Ö. (1995). Kendini gerçekleştirme açısından insan-din ilişkisi. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 37(1), 359-364.
- Pala, B., Ünalacak, M., & Ünlüoğlu, İ. (2011). Child Maltreatment: Abuse and Neglect. *Dicle Medical Journey*, 38(1), 121-127
- Polat O. Klinik Adli Tıp. Seçkin Yayıncılık 1. baskı Ankara 2007; 85-131.
- Polat, O.(2005).*Aile İçi Cinsel Tecavüz Ensest*.Ankara:Seçkin Yayıncılık
- Polat, O.(2007).*Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı*.Ankara:Seçkin Yayıncılık.
- Şahin, F. (2014). Fiziksel istismar. *Çocuk İstismarına ve İhmaline Yaklaşım. Temel Bilgiler*. Ed.: O. Derman, Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi, s.: 41-48
- Taner, Y. & Gökler, B.(2004). Çocuk İstismarı ve ihlali: Psikiyatrik Yönleri. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 2(35), 82-86.
- Tatlıcalı, E. (2009). *WAST ve HITS ölçeklerinin geçerlik ve güvenirlik çalışması*. Yüksek Lisans Tezi. Yakın Doğu Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Lefkoşa

- Tezdiğ, C. C. (2017), Öğretmen Adaylarının Çocuk İstismarı ve İhmaline Yönelik Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Tıraşçı, Y. & Gören, S. (2007). Çocuk İstismarı ve İhmali. *Dicle Tıp Dergisi*, 34 (1), 70-74.
- Triandis, H. C. (1999). Cross-cultural psychology. *Asian Journal of Social Psychology*, 2(1), 127-143.
- Turhan, E.Sangun, Ö. & İnandı,T.(2006). Birinci Basamakta Çocuk İstismarın ve Önlenmesi. *Türk Tabipleri Birliği Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*,9(15),153-157.
- Türk Ceza Kanunu.(2004)- <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html> 8 Mart 2016 tarihinde alınmıştır.
- Uğur, Ç., Şireli, Ö., Esenkaya, Z., Yaylalı, H., Duman, N. S., Gül, B. & Kılıç, B. G. (2012). Cinsel istismar mağdurlarının psikiyatrik değerlendirmesi ve izlemi: son dört yıllık deneyim. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 19(2), 81-6.
- Uslu, R. İ. (2014). Duygusal istismar. *Çocuk İstismarına ve İhmaline Yaklaşım. Temel Bilgiler*. Ed.: O. Derman, Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi, s.: 37-40
- Uslu,N.(2010). Multidisipliner Ekte Yer Alan Meslek Gruplarının Yönelik Çocuk İhmal ve İstismarına İlişkin Görüş ve Tutumları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Uysal, A., & Erefe, İ. (1999). Çocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti ve Risklerini Tanılamada Hemşire ve Ebelerin Bilgi Düzeylerinin Saptanması. VII. *Ulusal Hemşirelik Kongresi Kitabı*, 22-24.
- Uysal, V. (2006). *Türkiye’de Dindarlık ve Kadın*. İstanbul: DEM Yayınları.
- WHO (World Health Organisation-Dünya Sağlık Örgütü)

- Yalçın, N. (2011). *Türkiye’de Çocuk İstismarı ve Çözüm Önerileri*. Yüksek lisans projesi, Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Yapıcı, A. (2007). *Ruh sağlığı ve din: Psiko-sosyal uyum ve dindarlık*. Karahan Yayınları.
- Yapıcı, A. & Emre, Y. (2015). Türkiye Göçmeni Ve Yerli Kıbrıslılarda Dindarlık: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Örneği. *Dini Araştırmalar*, 18(47).
- Yıldız, M. (2006). Benlik Kavramı ve Benliğin Gelişiminde Dinin Rolü. Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2006(23),87-127
- Zara, A. (2004).Çocuk Cinsel İstismarı: Cinsel İstismara Neden Olan Etkenler ve Cinsel İstismarın Çocuklar Üzerindeki Etkileri, *Türk Psikologlar Derneği*, Cilt:7, Sayı:13, S.104-105.
- Ziyalar, N.(1998).Çocukların Cinsel İstismardan Korunması Bir Eğitim Modeli Önerisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

EKLER

Ek 1. Kişisel Bilgi Formu KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Bilimsel bir araştırmada kullanılmak üzere hazırlanan bu formda çeşitli sorular bulunup verilen bilgiler sadece araştırmacı tarafından bilinecektir. Ankete zaman ayırıp yanıtladığınız için teşekkür ederim.

1. Kaç Yaşındasınız?
2. Cinsiyetiniz? Erkek () Kadın ()
3. Uyruğunuz? TC() KKTC () Diğer ()
4. Doğdunuz Bölge?
5. Medeni Durumunuz Evli () Bekar () Diğer ()
6. Ekonomik Düzey ? İyi () Orta () Kötü ()
7. Çocuk istismarı ve ihmali konusunda bilgi düzeyiniz var mı? Evet () Hayır
8. Varsa yeterlimi ? Evet () Hayır ()
9. Çocuk istismarı çeşitleri hakkında bilgi düzeyiniz var mıdır? Evet () Hayır

Ek 2. Benlik Kurgusu Ölçeği

Lütfen aşağıdaki görüşlere ne derece katıldığınızı yada katılmadığınızı belirtiniz.

1. Etkileşimde bulunduğum otorite sahibi kişilere saygı duyarım.

☐Hiç Katılmıyorum ☐Pek Katılmıyorum ☐Kararsızım ☐Biraz Katılıyorum ☐Tamamen Katılıyorum

2. Yanlış anlaşılma riskini almaktansa, doğrudan “Hayır” demeyi tercih ederim.

☐Hiç Katılmıyorum ☐Pek Katılmıyorum ☐Kararsızım ☐Biraz Katılıyorum ☐Tamamen Katılıyorum

3. Grubum içerisinde uyumu korumak benim için önemlidir.

☐Hiç Katılmıyorum ☐Pek Katılmıyorum ☐Kararsızım ☐Biraz Katılıyorum ☐Tamamen Katılıyorum

☐Hiç Katılmıyorum ☐Pek Katılmıyorum ☐Kararsızım ☐Biraz Katılıyorum ☐Tamamen Katılıyorum

☐Hiç Katılmıyorum ☐Pek Katılmıyorum ☐Kararsızım ☐Biraz Katılıyorum ☐Tamamen Katılıyorum

Ek 3. Geleneksel Dindarlık Ölçeği

Lütfen aşağıdaki ifadeleri dikkatlice okuyunuz ve bu ifadelerin her birine ne ölçüde katıldığınızı ya da katılmadığınızı uygun seçeneği işaretleyerek belirtiniz.	Hiç Katılmıyorum	Pek Katılmıyorum	Kararsızım	Biraz Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Yaşamımı dini inançlarıma göre sürdürürüm.	1	2	3	4	5
2. Sık sık dua ederim.	1	2	3	4	5
3. Şartlar engellemediği sürece; her gün beş vakit namaz kılarım.	1	2	3	4	5
4. Senede bir kere malımın zekâtını veririm.	1	2	3	4	5

Ek 4. Çocuk İstismarı Vei hmalinin Belirti Ve Risklerinin Tanılama Ölçeği

	1	2	3	Değer	Değer
1.Çocuğun gövde, sırt, kalça ve uyluklarından farklı boyutlarda sıyrık, ekimoz (morluk) ve parmak bası izleri fiziksel istismarın belirtileridir.	()	()	()	()	()
2. Fiziksel istismara uğrayan çocuklarda saçlı deri, yüz, kulak, çene boyun ve eklemlerin çevresinde lezyonlar sık görülür.	()	()	()	()	()
3. Fiziksel istismar tanısında ekimozların değişik renklerde olması önem taşımaz.	()	()	()	()	()

ÖZGEÇMİŞ

Olca GEÇGEL, 1995 yılında Tunceli’de doğdu. Lise eğitimini Pertek Mustafa Kemal Anadolu Lisesinde tamamlayıp, Yakın Doğu Üniversitesi Psikoloji Bölümünden mezun olduktan sonra yine Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Bölümünde yüksek lisans eğitimine başladı. Bu eğitimlerinin yanısıra Anadolu Üniversitesi İnsan Kaynakları Ön Lisans Bölümüne devam etti. Yüksek Lisans eğitimi devam ederken ilk görev yeri olarak Elazığ Özel Doğu Anadolu Hastanesinde yaklaşık 1 yıl Psikolog olarak çalıştı. Çalıştığı esnada çeşitli psikoterapi eğitimleri, seminerler ve kongrelere katılarak kendini geliştirdi. Ardından Kıbrıs ile olan bağlantısı devam ederken çeşitli özel hastanelerde danışan görmeye devam etti.

İNTİHAL RAPORU

ORIGINALITY REPORT

14%

SIMILARITY INDEX

12%

INTERNET SOURCES

8%

PUBLICATIONS

10%

STUDENT PAPERS

PRIMARY SOURCES

1	docs.neu.edu.tr Internet Source	8%
2	Submitted to Girne American University Student Paper	2%
3	Submitted to Eastern Mediterranean University Student Paper	1%
4	Submitted to European University of Lefke Student Paper	1%
5	Submitted to Akdeniz Karpaz Üniversitesi Student Paper	<1%
6	Submitted to TechKnowledge Turkey Student Paper	<1%
7	www.scribd.com Internet Source	<1%
8	Submitted to Selçuk Üniversitesi Student Paper	<1%
9	Submitted to Cyprus International University Student Paper	<1%

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

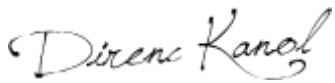
30.11.2018

Sayın Olcay Geçgel

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2018/237 proje numaralı ve **“Benlik Kurgusu, Dindarlık İle Çocuk İstismarı Ve İhmali Farkındalığı Arasındaki İlişkiler”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.